

JERZY BOSOWSKI

Uniwersytet Opolski, Wydział Teologiczny

<https://orcid.org/0000-0002-8138-6595>

Trzy poziomy struktur i kompozycja w wyroczniach przeciw Egiptowi

Księga Ezechiela rozdziały 29–32 w świetle retoryki hebrajskiej

Three levels of structure and composition in the oracles against Egypt

The Book of Ezekiel chapters 29–32 in light of Hebrew rhetoric¹

Abstract

The context of the research was that different commentators on the Book of Ezekiel propose different structures for the texts under study. Most of them worked (still work) with diachronic methods. Typically, these authors arrange the verses into groups and give titles to these groups. Therefore, the aim of the research became to discover structures based on the verses of the biblical text. It is then possible to identify the specific verses (or parts of verses, headings) that the ancient inspired author used. Therefore, the method of biblical Hebrew rhetoric was applied, which has 3 stages: bottom-up analysis, top-down analysis and theological interpretation. As a result of the research at the first two stages, it was discovered that the texts of the oracles against Egypt in the Book of Ezekiel are written in structures. Both at the level of bottom-up and top-down analysis. These texts can be read linearly (line by line), but they can also be read by members (A + A', B +

Skrócona wersja (tylko analiza odgórna) w języku włoskim została opublikowana w: J. Bosowski, „Gli oracoli di distruzione contro l'Egitto Ez 29–32 alla luce della retorica ebraica”, *Studi del settimo convegno RBS* (ed. F. GRAZIANO – R. MEYNET – B. WITEK; (International Studies on Biblical & Semitic Rhetoric; Leuven – Paris – Bristol [CT] 2021) XXX 81–100, <http://www.jstor.org/stable/j.crv1q26zkc.8>; Skrócona wersja (tylko analiza odgórna) w języku polskim została opublikowana w: J. Bosowski, „Wyrocznie przeciw Egipcjom (Ez 29–32) przez pryzmat retoryki hebrajskiej”, *Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Bibliistów Polskich* 19 (2022) 459–469. Oba artykuły w dość skróconej edycji opisują tylko najważniejsze odkrycia dokonane podczas pisania dysertacji doktorskiej: J. Bosowski, *Wyrocznie przeciw Egipcjom Ez 29–32 w świetle retoryki hebrajskiej* (Opole 2019) Praca nie została opublikowana, a niniejszy artykuł opisuje ze szczegółami odkrycia wynikające z zastosowania młodej metody badawczej – biblijnej retoryki hebrajskiej.

B'...) and this makes sense. The third level of structure is an analysis of the 4 chapters (29–32) of the Book of Ezekiel, which contain the oracles against Egypt. The conclusion, as can be drawn from the study, is that Ezekiel did not write oracles against Egypt. Ezekiel composed these oracles into 2 systems of 3 oracles each. In the first system, the destructor of Egypt is the king of Babylonia (parallel structures), In the second system, the destructor of Egypt is God (parallel-concentric structures). The inclusion that binds the whole oracle together is the double-seven number system, occurring in the first and last oracle.

Keywords: Book of Ezekiel, Ezekiel, oracles against Egypt, Hebrew rhetoric, synthetic parallelism, synonymous parallelism, antithetical parallelism, parallel structures, parallel-concentric structures, parallel compositions, mirror compositions.

Abstrakt

Kontekstem badań było to, że różni komentatorzy Księgi Ezechiela proponują różniące się między sobą struktury badanych tekstów. Większość z nich pracowała (nadal pracuje) metodami diachronicznymi. Zazwyczaj ci autorzy układają wersy w grupy i tym grupom nadają tytuły. Dlatego celem badań stało się odkrycie struktur opartych o wersy tekstu biblijnego. Można wtedy wskazać konkretne wersy (lub ich części, człony), których użył starożytny autor natchniony. Dlatego zastosowano metodę biblijnej retoryki hebrajskiej, która ma 3 etapy: analizę oddolną, analizę odgórną oraz interpretację teologiczną. W wyniku przeprowadzonych badań na pierwszych dwóch etapach odkryto, że teksty wyroczni przeciw Egiptowi w Księdze Ezechiela są pisane w strukturach zarówno na poziomie analizy oddolnej, jak i odgórnej. Teksty te można czytać liniowo (linia po linii), ale też można czytać według członów (A + A', B + B'...) i ma to sens. Trzeci poziom struktury to analiza 4 rozdziałów Księgi Ezechiela (29–32), w których są zawarte wyrocznie przeciw Egiptowi. Wniosek, jak można wyciągnąć z przeprowadzonych badań, jest taki: Ezechiel nie napisał wyroczni przeciw Egiptowi – on te wyrocznie skomponował w 2 systemy po 3 wyrocznie. W pierwszym systemie destruktozem Egiptu jest król Babilonii (struktury paralelne), W drugim systemie destruktozem Egiptu jest Bóg (struktury paralelno-koncentryczne). Inkluzją, która spina całość wyroczni, jest system liczbowy podwójnej siódemki, występujący w pierwszej i ostatniej wyroczni.

Słowa kluczowe: Księga Ezechiela, Ezechiel, wyrocznie przeciw Egiptowi, hebrajska retoryka, paralelizm syntetyczny, paralelizm synonimiczny, paralelizm antyetyczny, struktury paralelne, struktury paralelno-koncentryczne, kompozycje równoległe, kompozycje lustrzane.

1. Wprowadzenie

Księga Ezechiela zawiera wiele gatunków literackich, jednak wizje odrodzenia teokracji w nowej rzeczywistości wskazują na początki pojawiającego się nowego gatunku literackiego – apokaliptyki judaistycznej². Finałem, który kończy ten gatunek, jest

² EDYCJA ŚWIĘTEGO PAWŁA, *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu: najnowszy przekład z języków oryginalnych z komentarzem* (Biblia dla Rodziny; Częstochowa 2013) 1847.

ostatnia księga Biblii w kanonie Kościoła katolickiego – Apokalipsa św. Jana (znane są księgi apokryficzne, które ten gatunek kontynuują).

W tym gatunku mają znaczenie symbole, także symbolika liczb. Liczba „siedem” pośród wszystkich liczb o znaczeniu symbolicznym jest w Biblii najważniejsza. Jest to liczba, która wyraża zakończenie dzieła stworzenia przez Boga (Rdz 2,2). Wyraża doskonałość, całość, pełnię oraz pewność³.

Artykuł przedstawia odkrycia dokonane podczas badań tekstów wyroczni przeciw Egipcowi w Księdze Ezechiela metodą biblijnej retoryki hebrajskiej. W większości przekładów popularnonaukowych Księgi Ezechiela śródtytuły sugerują, że wyroczni przeciw Egipcowi jest siedem. Przy takim układzie trzecia wyrocznia (Ez 30,1-19) nie ma daty. To wydaje się dziwne. Dlaczego Ezechiel opatrzył datami sześć wyroczni przeciw Egipcowi, a tylko jedną pozostawił bez daty? Zatem istotne było sprawdzenie, ile jest dat w Księdze Ezechiela i jakie mają znaczenie (oprócz wskazania czasu).

1.1. Dacacje w Księdze Ezechiela

- 1) Ez 1,1 (początek Księgi Ezechiela);
- 2) Ez 3,15-16 („po siedmiu dniach” Ezechiel został powołany na stróża domu Izraela);
- 3) Ez 8,1 (wizja sprofanowanej świątyni);
- 4) Ez 20,1 (Bóg nakazał prorokowi opowiedzieć historię niewierności Izraela);
- 5) Ez 24,1-2 (rozpoczęcie oblężenia Jerozolimy);
- 6) Ez 26,1-3 (wyrocznia przeciw Tyrowi);
- 7) Ez 29,1-2 (pierwsza wyrocznia przeciw Egipcowi);
- 8) Ez 29,17-18 (druga wyrocznia przeciw Egipcowi);
- 9) Ez 30,20-21 (trzecia wyrocznia przeciw Egipcowi);
- 10) Ez 31,1-2 (czwarta wyrocznia przeciw Egipcowi);
- 11) Ez 32,1-2 (piąta wyrocznia przeciw Egipcowi);
- 12) Ez 32,17-18 (szósta wyrocznia przeciw Egipcowi);
- 13) Ez 33,21 (prorok dowiedział się, że Jerozolima została zdobyta);
- 14) Ez 40,1-2 (wizja nowego miasta i nowej świątyni).

Jak widać, dacacji w Księdze Ezechiela jest 14. Można to zapisać jako 2×7 . Siedem dat jest użytych w wyroczniach przeciw obcym narodom (jedna data przeciw Tyrowi i sześć dat przeciw Egipcowi). Pozostałe siedem dat jest użytych do oznaczenia istotnych zdarzeń dla Ezechiela i całego „domu Izraela” Już na przykładzie dacacji widać, że Ezechiel zna i lubi stosować system liczbowy „siódemki”, a nawet podwójnej „siódemki”

³ Por. L. RYKEN ET AL., *Słownik symboliki biblijnej: obrazy, symbole, motywy, metafory, figury stylistyczne i gatunki literackie w Piśmie Świętym* (Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa 2003) 904.

Podobne zastosowanie jest też w Nowym Testamencie. „Wtedy Piotr podszedł do Niego i zapytał: Panie, ile razy mam przebaczyć, jeśli mój brat zawini względem mnie? Czy aż siedem razy? Jezus mu odrzekł: Nie mówię ci, że aż siedem razy, lecz aż siedemdziesiąt siedem razy” (Mt 18,21-22, BT V). Oczywiście nie chodzi o liczbę 77, ale o podwójną „siódemkę”, która symbolizuje „pełnię”, „całość”, nawet podwójną „pełnię”; z tym że w Nowym Testamencie takie liczby są zapisane liczebnikami. W Księdze Ezechiela trzeba te elementy policzyć.

1.2. Nazewnictwo

W tekście są używane wyrażenia według zaleceń Rolanda Meyneta⁴. Człon – grupa wyrazów połączonych między sobą ścisłymi relacjami składniowymi. Terminologia dotycząca struktur: paralelna (A B A' B') albo paralelno-koncentryczna (A B C B' A'). Nazwy dotyczące kompozycji: równoległa (figura kompozycyjna, w której elementy symetryczne są ułożone równolegle: A B C D E | A' B' C' D' E'); lustrzana (figura kompozycyjna, w której elementy symetryczne są ułożone w nierównoległy lub lustrzany sposób: A B C D E | E' D' C' B' A'); koncentryczna (figura kompozycyjna, w której elementy symetryczne są ułożone koncentrycznie: A B C D E | X | E' D' C' B' A' wokół elementu centralnego). Terminologia dotycząca paralelizmów: paralelizmy synonimiczne (synonimy), paralelizmy antytetyczne (przeciwieństwo, antyteza) albo paralelizmy syntetyczne, które w parze członów (np. A, A') w drugim członie (A') rozwijają i ubogacają myśl wyrażoną w pierwszym członie (A)⁵. Czasem wskazują na przyczynę i skutek.

1.3. Delimitacja tekstu

Do podziału tekstu na mniejsze jednostki literackie wykorzystano następujące argumenty: człon (część wersu) zawierający tetragram (JHWH), zmiana tematu, a także zmiana miejsca. W członie powinno być jedno orzeczenie. W skrajnych przypadkach może być jeden leksem (jeden wyraz hebrajski, np. גֵרְשִׁתִּיבוּ – *gerastihu*; w j. hebr. jest to jeden wyraz, w j. pol. trzeba użyć 2 wyrazów: „Wygnałem go”, Ez 31,11). Inną skrajnością są dwa orzeczenia, ale połączone między sobą ścisłymi relacjami składniowymi, np. וְשָׁמַע יְהוָה וְלֹא נָהַר קוֹל הַשּׁוֹפָר אֶת-הַשְּׁמַע אֶת-הַשְּׁמַע – *weszama haszszomea et-qowl haszszopar welo nizhar* („I głos rogu usłyszał i nie dał się ostrzec”, Ez 33,4). Czasem w strukturach jest człon bez orzeczenia, gdyż część paralelnego członu bardzo wyraźnie koreluje z poprzednim.

Dodatkowymi argumentami są hebrajskie litery: ם (*samech*) oraz ם (*pe*), którymi masoreci oznaczali koniec akapitu albo koniec dłuższego tekstu. Struktury można albo

⁴ R. MEYNET, „Terminologia specjalistyczna” (2021) https://www.retoricabiblicaesemitica.org/wp-content/uploads/2021/06/4_Terminology_Polski_21.05.18.pdf.

⁵ J. CZERSKI, „Hebrajska retoryka biblijna”, *Izrael i Biblia Hebrajska w Nowym Testamencie* (ed. K. ZIAJA; Sympozja 53; Opole 2003) 9–17, 11–12.

czytać liniowo (linia po linii, tak jak bez struktury), albo też można czytać według członów (A, A'; B, B' itd.). Takie odczytanie też ma sens.

2. Wyrocznie przeciw Egipcjowi

Wszystkie wyrocznie przeciw Egipcjowi zaczynają się od daty, potem następuje formuła słowa („stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc”), a później adres („Synu człowieczy”). Po nim następuje treść wyroczni⁶.

2.1. Analiza oddolna pierwszej wyroczni przeciw Egipcjowi (Ez 29,1-16)

2.1.1. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,2b

¹ W roku dziesiątym, [w] dziesiątym (miesiącu), [w] dwunastym (dniu) miesiąca⁷, stało się słowo JHWH do mnie, mówąc: ² Synu człowieczy,

A ^{2b} *zwróć oblicze twoje na faraona, króla Egiptu.*

B *I prorokuj z powodu niego i z powodu Egiptu, całego niego.*

A – imperatyw: „zwróć” oraz „faraon, król Egiptu”; B – imperatyw: „prorokuj” oraz „z powodu niego” (faraona), a także „Egipt” „całego niego” (Egiptu).

Jest to struktura paralelna o kompozycji paralelnej.

2.1.2. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,3-6a

A ³ Przemów i powiedz: Tak mówi Pan, JHWH:

B Oto Ja (jestem) z powodu **ciebie** faraonie, królu Egiptu,

C krokodylu wielki, **wylegający się** wśród rzek swoich,

D który mówi: Dla mnie (jest) **rzeka moja** i ja uczyniłem ją.

E ⁴ I **umieszczę wężdzidła** w szczęki twoje

F i przykleję **ryby rzek twoich** z łuskami twymi.

G I **wyciągnę ciebie z wnętrza rzek twoich**

⁶ Wszystkie teksty z Księgi Ezechiela w przekładzie Ryszarda Rumianka, chyba że podano inaczej. R. RUMIAŃEK, „Księga Ezechiela”, *Prorocy. Hebrajsko-polski Stary Testament. Przekład interliniarny z kodami gramatycznymi, transliteracją i indeksem słów hebrajskich* (ed. A. KUŚMIREK; Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa 2008) 1306–1322.

⁷ 7 stycznia 587 r., czyli jeden rok po rozpoczęciu oblężenia Jerozolimy przez Nabuchodonozora, por. A. S. JASIŃSKI, *Księga Proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 26–30* (Opole 2019) VII, 288.

F' i wszystkie **ryby rzek twoich** z łuskami twymi przyklei się.

E' ⁵I **wyrzucę cię na pustynię**, ciebie i wszystkie ryby rzek twoich.

D' Na **powierzchnię pola** upadniesz.

C' **Nie będziesz zebrany** i nie będziesz zgromadzony.

B' Zwierzętom ziemi i ptactwu nieba oddam **ciebie** na pożywienie.

A' ^{6a}I poznają wszyscy zamieszkujący Egipt, że Ja (jestem) JHWH,

A, A' – „tak mówi” / „i poznają” (paralelizm syntetyczny), powtórzone terminy „Pan” i „JHWH”; B, B' – „ciebie faraonie” / „ciebie” (synonim); C, C' – „krokodyl wielki” (הַתַּנִּימ הַגָּדוֹל – *hattannim hagadol*)⁸ – „wylegający się” i antyteza „nie będziesz zebrany” „nie będziesz zgromadzony”; D, D' – „(jest) rzeka moja i ja uczyniłem ją” / „Na powierzchnię pola upadniesz” – przyczyna grzechu i jego konsekwencje (paralelizm syntetyczny), ale także „rzeka” (= woda) i „pole” (= ziemia) to paralelizm antytetyczny; E, E' – „umieszczę wędzidła w szczęki twoje” / „wyrzucę cię na pustynię” (paralelizm syntetyczny; przyczyna i skutek); F, F' – „przykleić”, „ryby rzek twoich”, „łuski twoje” – 3 określenia powtórzone (synonim); G – centrum teologiczne: „i wyciągnę ciebie z wnętrza rzek twoich”; krokodyl-faraon zostanie zniszczony.

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.1.3. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,7

Następuje zmiana tematu: „podpora trzciniowa”

^{6b} dlatego, (że) byli podporą trzciniową dla domu Izraela.

⁷ A *Gdy ujęli ciebie*, **DŁONIA**,

B **łamałeś się**

C i **rozciąłeś im całe RAMIĘ**.

A' *A gdy opierali się na tobie*,

B' **kruszyłeś się**

C' i **ustawiłeś im całe BIODRA**. D

A, A' – „Gdy ujęli ciebie” i „gdy opierali się na tobie” Chodzi o szukanie pomocy w Egipcie; B, B' – „łamałeś się”, „kruszyłeś się” – Egipt był fałszywą podporą; C, C' – „rozciąłeś im całe ramię” „ustawiłeś (zwichnąłeś) im całe biodra”, skutkiem szukania

⁸ תַּנִּין (*tannin*) – „potwór morski”, „smok morski”, „wąż”, „krokodyl” (Ez 29,3; 32,2) L. KOEHLER – W. BAUMGARTNER – J. J. STAMM, *Wielki słownik hebrajsko-polski i aramejsko-polski Starego Testamentu* (ed. P. DEC) (Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa ²2013) I, 685. Pisząc o krokodylu, autor natchniony ma na myśli zwierzę mityczne, Lewiatana, uosobienie zła, symbol wrogów Boga, przed którymi ostrzega. Prorok Ezechiel porównał Egipcjan z rybami, które wraz ze swoim królem, krokodylem, do którego łusek są przyczepione, zostaną wydobyte z Nilu i wydane na zatracenie. Obraz ten miał być ostrzeżeniem przed szukaniem pomocy w Egipcie, P. C. BOSAK, *Leksykon wszystkich zwierząt biblijnych* (Kraków 2018) 332–333.

pomocy w Egipcie było porażenie całego Izraela („dłoń”, „biodra” inkluzja struktury – górna i dolna kończyła = cały Izrael).

Jest to struktura paralelna o kompozycji równoległej. Kompozycja paralelna polega na powtórzeniu schematu z 1. części w części 2.

2.1.4. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,8-9b

Zmiana tematu; wprowadzone są motywy: „miecz” i „zagłady”

A	⁸ Dlatego tak mówi Pan, JHWH:
B	Oto Ja sprowadzę na ciebie miecz
C	i zgnadzę z powodu ciebie ludzi i bydło.
B'	⁹ I stanie się ziemia Egiptu pustkowie i ruina .
A'	I poznają, że Ja (jestem) JHWH,

A, A' – „tak mówi” / „i poznają” (paralelizm syntetyczny), powtórzony termin „JHWH”, „Pan” i „Ja” (paralelizm synonimiczny); B, B' – „miecz” / „pustkowie”, „ruina” (paralelizm syntetyczny; skutkiem „sprowadzenia miecza” będzie „pustkowie i ruina”); C – „zagnadzę” dotyczy „ludzi”, jak i „zwierząt” (paralelizm antytetyczny).

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.1.5. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,9c-12

Zmiana tematu – powraca motyw „krokodyla” oraz „zniszczenie Egiptu”

^{9c} A	ponieważ mówił: Rzeka (jest) moja i ja uczyniłem (ją).
B	¹⁰ Dlatego oto Ja (jestem) dla ciebie i dla rzek twoich.
C	I oddam <i>ziemię egipską</i> spustoszeniu pustyni,
D	pustkowi od Migdol do Sjene, i aż do granicy Kusz.
E	¹¹ Nie wejdzie na nią noga człowieka i noga bydła nie wejdzie na nią.
E'	I nie będzie zamieszкана czterdzieści lat.
D'	¹² I uczynię <i>ziemię egipską</i> pustkowie pośród ziem spustoszonych,
C'	a <i>miasta jego,</i> pośród <i>miast zrujnowanych,</i>
B'	będą pustkowie czterdzieści lat.
A'	I rozproszę Egipcjan w ludy i rozpedzę ich na <i>ziemiach.</i>

A, A' – „ponieważ mówił” (kłamstwa) / „rozproszenie” i „rozpedzenie” Tu są przykłady dwóch orzeczeń w jednym członie: A – „mówił” i „uczyniłem” (występuje ścisły związek między orzeczeniami), A' – „rozproszę” i „rozpedzę”, także „ludy” oraz „ziemie” oznacza „wszędzie” (paralelizm syntetyczny [przyczyna i skutek]); B, B' – „oto Ja”

(przyczyna) / „pustkowie” (skutek), paralelizm syntetyczny; C, C' – „spustoszenie” / „zrujnowanie” (paralelizm synonimiczny), „ziemia”, „miasta” (paralelizm antytetyczny) = „wszędzie”; D, D' – „pustkowie”, „pustkowie” (powtórzenie) oraz „spustoszenie” (paralelizm synonimiczny), nazwy własne: „Migdol”, „Sjene” (miasta), „Kusz” (państwo)⁹ reprezentują cywilizacje, „ziemie”: „egipska” i „spustoszona” brak cywilizacji (po zniszczeniu), paralelizm antytetyczny; E, E' – „nie wejdzie” (powtórzenie), „nie będzie zamieszкана” (paralelizm synonimiczny, „noga człowieka” i „noga bydła” (paralelizm antytetyczny). W członie E dotyczy ludzi i zwierząt, w członie E' dotyczy czasu (paralelizm antytetyczny).

W tekście pojawiają się nazwy własne: Migdol, Sjene oraz Kusz. Jest to geograficzne określenie Egiptu: od północy (Migdol), do południa (Sjene) i aż do granic „końca świata” (Kusz, Etiopia).

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

2.1.6. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,13-16

Zmiana tematu, wprowadzony jest motyw „powrót po czterdziestu latach”

A	¹³ Ponieważ tak mówi Pan, JHWH:
B	Po upływie czterdziestu lat zgromadzę Egipcjan z narodów,
C	gdzie <i>byli rozproszeni tam</i> .
D	¹⁴ I odmienię los Egiptu .
E	I sprowadzę ich (do) ziemi Patros , na ziemię pochodzenia ich.
F	I będą tam królestwem bez znaczenia .
F'	¹⁵ Z królestw będzie bez znaczenia
E'	i nie podniesie się więcej nad ludy .
D'	I umniejszę ich , <i>aby nie panowali nad ludami</i> .
C'	¹⁶ I nie będzie więcej dla domu Izraela nadzieją przypominającą grzech,
B'	gdy skierowali się za nimi .
A'	I poznają, że Ja (jestem) Pan, JHWH.

A, A' – „tak mówi” / „i poznają” (paralelizm syntetyczny), powtórzony termin „JHWH”, „Pan” i „Ja” (paralelizm synonimiczny); B, B' – „zgromadzę Egipcjan z na-

⁹ Migdol – warowne miasto-twierdza na północno-wschodniej granicy Egiptu, po wschodniej stronie Deltę Nilu; jedno z pierwszych miejsc obozowania Izraelitów po wyjściu z Egiptu, ale przed przekroczeniem Morza Czerwonego (np. Wj 14,1-2). Tam osiedlali się Judejczycy w czasach Jeremiasza (Jr 44,1). Także Ezechiel, prorokując spustoszenie Egiptu, zapowiadał, że obejmie ono cały kraj. Sjene – miasto na wschodnim brzegu Nilu, przy pierwszej katarakcie, na południowych rubieżach Egiptu, między Egiptem a Etiopią; dzisiaj jest to Asuan. Kusz – (gr. Aithiopia, „ten ze spaloną słońcem twarzą”) albo Nubią nazywano wszystkie królestwa na południe od Egiptu, zwłaszcza obszary wzdłuż Nilu, na południe od drugiej katarakty. W starożytności Kusz uważano za „koniec świata” (Am 9,7), najodleglejszy kraniec zamieszkałej ziemi (Est 1,1; 8,9), BOSAK, *Leksykon wszystkich miejsc biblijnych*, 604, 770–771, 550.

rodów” (dotyczy Egipcjan) / „gdy skierowali” (dotyczy Izraela), antyteza; C, C' – „byli rozproszeni tam” (Egipcjanie) / „nie będzie więcej dla domu Izraela nadzieją” (antyteza); D, D' – „odmienię los Egiptu” / „odmiana” polega na „umniejszeni” „aby nie panowali nad ludami” (paralelizm syntetyczny); E, E' – „sprowadzę ich do ziemi Patros” / „nie podniesie się więcej” (paralelizm syntetyczny); F, F' – „będą tam królestwem bez znaczenia” / „z królestw będzie bez znaczenia” (powtórzenie, paralelizm synonimiczny).

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

Trzeci raz jest użyte określenie „czterdzieści lat” Tym razem będzie to powrót do swej ojczyzny. Oczywiście jest to odniesienie do czterdziestoletniej wędrówki Izraelitów po wyjściu z Egiptu (por. Lb 13–14), ponieważ Izraelici buntowali się przeciw Bogu: Lb 14,29-35, nawiązują do tego też Lb 32,13; Pwt 1,34-40; Joz 14,6-8. W wyroczni przeciw Egipcjowi to Egipcjanie będą musieli tę pokutę wykonać i musi się dokonać zmiana pokoleń. Jednak po powrocie Egipt będzie „królestwem bez znaczenia” (występuje to 2 razy).

2.2. Analiza odgórna pierwszej wyroczni przeciw Egipcjowi (Ez 29,1-16)

W analizie oddolnej można odkryć struktury poszczególnych mniejszych jednostek literackich. Natomiast w analizie odgórnej trzeba spojrzeć na badany tekst „z góry”, dotyczy to passusów (czyli fragmentów, czyli samodzielnych jednostek literackich). Na tym poziomie też można odkryć strukturę.

A	29,1-5	Dla mnie (jest) rzeka moja i ja uczyniłem ją	29,3
B	29,6-9b	<i>(że) byli podporą trzciniową dla domu Izraela</i>	29,6b
A'	29,9c-12	Rzeka (jest) moja i ja uczyniłem (ją).	29,9c
B'	29,13-16	<i>I nie będzie więcej dla domu Izraela nadzieją</i>	29,16

Gdzie: A: Grzech pychy faraona; B: Nie należy polegać na Egipcjach.

Wyrocznia ma strukturę paralelną o kompozycji paralelnej.

Systemy liczbowe:

- tetragram (JHWH) – ww. 1.3.6.8.9.13.16 – 7 wystąpień;
- 14 określeń Egiptu (= 2 × 7). Termin מִצְרַיִם – *Micraim*) – 8 wystąpień:

W wariantach:

- „Egipt” – ww. 2.6.14 – 3 razy;
- „król Egiptu” – ww. 2.3 – 2 razy;
- „ziemia Egiptu” – ww. 9.10.12 – 3 razy;
- „Egipcjanie” – ww. 12.13 – 2 razy;

Inne określenia Egiptu:

- „ziemia Patros” (określenie Górnego Egiptu) – w. 14 – 1 raz;

- geograficzny opis Egiptu: „od Migdol do Sjene i aż do granicy Kusz” – w. 10 – 1 raz;
- termin: „królestwo” ww. 14.15 – 2 razy.

Siedem wystąpień Imienia Boga Izraela (JHWH) symbolizuje „pełnię”, „całość” W tej wyroczni oznacza, że Bóg ma pełną kontrolę nad Egiptem; zarówno nad jego królem, jak i „rzekami”, „pustyniami” oraz „polami”. Panuje także nad „rybami rzek”, „zwierzętami ziemi” i „ptactwem nieba” Potrafi także uczynić „ziemię egipską pustkowieciem pośród ziem spustoszonych, a miasta jego, pośród miast zrujnowanych” Może też Egipcjan „rozproszyc w obce ludy” oraz „rozpedzić ich na ziemiach” To jest także ingerencja w sąsiadów Egiptu. Jednak zapowiada również: „odmienię los Egiptu”. Są to dwa obrazy Boga: Bóg Wszchemogący i Bóg Miłosierny.

2.3. Analiza oddolna drugiej wyroczni przeciw Egiptowi (Ez 29,17–30,19)

Druga wyrocznia zaczyna się jeszcze w 29. rozdziale. Na początku jest data, potem formuła słowa i adres („Synu człowieczy”). Nie ma imperatywu, Bóg od razu rozpoczyna mowę. Bohaterem opowieści jest „Nabuchodonozor, król Babilonu” On to „zniewolił wojsko swoje pracą wielką odnośnie do Tyru”. Już na początku pojawiają się 3 nazwy własne: „Nabuchodonozor”, „Babilonu” oraz „Tyr”. Jego wojsko walczyło, czego efektem jest „Każda głowa ostrzyżona i każde ramię wygładzone”¹⁰.

2.3.1. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,17d-18

¹⁷I stało się w dwudziestym i siódmym roku, w pierwszym (miesiącu) w pierwszym (dniu) miesiąca¹¹, stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc: Synu człowieczy,

A ^{17d}Nabuchodonozor, **król Babilonu**, zniewolił wojsko swoje

B ¹⁸*pracą wielką* odnośnie do **Tyru**.

C Każda głowa ostrzyżona i każde ramię wygładzone.

B' I *zapłaty nie było* dla niego i wojska jego z **Tyru**

A' z powodu *pracy, którą wykonał dla niego*. ▫

A, A' – „król Babilonu” / „dla niego” (chodzi o króla Babilonu), synonim; „zniewolił wojsko swoje” / „pracy, którą wykonał” (w obu członach dotyczy „pracy”; synonim); B, B' – „Tyr” (w obu członach), synonim; C – powtarzają się terminy „każda”, „każde”

¹⁰ Cyłkow przekłada: „każda głowa obłysiała, a każde ramię starte” I. CYLKOW, *Księga Ezechiela = Yehezkeł* (Kraków 2010) 167.

¹¹ 26 kwietnia 571 r. przed Chr.; był to dwudziesty siódmy rok od zesłania Jechoniasza do Babilonii, por. JASIŃSKI, *Nowy komentarz. Ez 26–30*, 346.

(כר), „głowa”, „ramię” (części ciała ludzkiego), „ostrzyżona” i „wygładzone” (obie części zniszczone są przez pracę, synonim).

Jest to struktura równoległo-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.3.2. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,19-20

Zmiana tematu: „zapłata za pracę” i zmiana gatunku literackiego (dyskusja).

- A ¹⁹ Dlatego tak mówi Pan, JHWH:
- B Oto Ja dam Nabuchodonozowi, **królowi Babilonu,**
- C **ziemię egipską.**
- D *I uprowadzi tłum jej i złupi łup jej,*
- E i zdobędzie majątek jej i będzie zapłatą dla wojska jego.
- D' ²⁰ *(Jako) zapłatę jego, którą wypracował dla siebie,*
- C' oddam jemu **ziemię egipską,**
- B' gdzie pracowali **dla Mnie,**
- A' wyrocznia Pana, JHWH. ♣

A, A' – „tak mówi” / „i poznają” (paralelizm syntetyczny), powtórzone terminy „JHWH”, „Pan” (paralelizm synonimiczny); B, B' – „król Babilonu” / „dla Mnie” (czyli dla Boga), antyteza; C, C' – „ziemię egipską” (w obu członach), synonim; D, D' – „i uprowadzi tłum jej i złupi łup jej” (przyczyna) / „Jako zapłatę jego, którą wypracował dla siebie” (skutek; paralelizm syntetyczny); E – „zdobędzie majątek jej i będzie zapłatą dla wojska jego” To centrum teologiczne – zniszczenie Egiptu ma też wymiar przyziemny (zapłata dla żołnierzy armii babilońskiej).

Jest to struktura równoległo-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

W. 19 zaczyna się od „dlatego” (לכן – *laken*). Taki zwrot oznacza, że jest to nowy gatunek literacki – dyskurs (wcześniej była narracja).

2.3.3. Struktura tekstu zawartego w Ez 29,21

Zmiana tematu – pojawia się motyw Izraela.

- A ²¹ W dniu owym wzbudzę **róg dla domu Izraela,**
- A' *a tobie dam otworzenie ust* **pośród nich**

i poznają, że Ja (jestem) JHWH. ♣

A, A' – oba człony dotyczą Izraela. Dla „domu Izraela” będzie „wzbudzony róg”, a prorok będzie mógł do swoich współbraci (synów Izraela) przemawiać.

Jest to struktura równoległa o kompozycji równoległej.

2.3.4. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,2c-3

Zmiana tematu, wprowadzony zostaje motyw „lamentacji” oraz „dnia”

¹I stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc: 2a Synu człowieczy, prorokuj i powiedz: ^{2b}Tak mówi Pan, JHWH:

- A ^{2c}Lamentujcie! Och! Z powodu *dnia*.
 B ³Ponieważ bliski (jest) dzień
 B' i bliski (jest) dzień dla JHWH.
 A' *Dzień* chmury **czasem ludów** będzie.

A, A' – „lamentacja” „z powodu dnia” / „dzień chmury”, „czas ludów” Chodzi o dzień, w którym upadnie Egipt; B, B' – powtórzenie „bliski jest dzień”

Jest to struktura paralelna o kompozycji paralelnej.

W Ez 30,1 występuje formuła słowa oraz adres. Pozornie wygląda jak nowa wyrocznia, ale badania wykazały, że tak nie jest. To dalszy ciąg tej samej wyroczni. Będzie to widoczne na schemacie struktury w analizie odgórnej.

2.3.5. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,4-5

Zmiana tematu: powraca motyw „miecza” i „zniszczenia”

- A ⁴I przyjdzie **miecz** na Egipt
 B i będzie *strach* w Kusz,
 C gdy **padnie zabity** w Egipcie
 C' i zabrają tłum jego i **zostaną zburzone fundamenty jego**.
 B' ⁵Kusz i Put i Lud, i **wszystkie ludy**, i Kub i *synowie ziemi przymierza*,
 A' ich z **mieczem** napadną. ɔ

A, A' – powtórzony „miecz”; B, B' – „strach w Kusz” / „Kusz i inne ludy”; C, C' – „padnie zabity w Egipcie”, „zabrają tłum jego” (Egiptu), „zostaną zburzone fundamenty jego” (Egiptu).

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

2.3.6. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,6

Nowy motyw (zmiana tematu): „podtrzymujący Egipt”

- A ⁶Tak mówi JHWH:
 B Upadną **PODTRZYMUJĄCY** Egipt

C	i <u>upadnie</u> wspaniałość jego potęgi.
B'	Od Migdol do Sjene od miecza <u>padną</u> w nim,
A'	wyrocznia Pana, JHWH.

A, A' – powtórzony termin „JHWH”; B, B' – „upadną” oraz „Egipt” / „Od Migdol do Sjene” (geograficzne określenie Egiptu) „padną” (paralelizm synonimiczny; C – „upadnie wspaniałość jego potęgi” (Egiptu).

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej. Passus jest objęty inkluzją (JHWH). Zaczyna się od: „Tak mówi Pan, JHWH”, a kończy: „wyrocznia Pana, JHWH” Terminy końcowe pierwszego i ostatniego członu (linii tekstu) kończą się tetragramem.

2.3.7. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,7

Nowy motyw: „ziemie spustoszone”

A	⁷ I będą <i>spustoszeni</i> pośród ziem spustoszonych ,
A'	a miasta jego wśród miast <i>zniszczonych</i> będą.

A, A' – „ziemie” i „miasta” (paralelizm antyetyczny) oraz „spustoszone” i „zniszczone” (paralelizm synonimiczny).

Jest to struktura paralelna o kompozycji paralelnej.

2.3.8. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,8-9

Kilka motywów: „zniszczenie Egiptu”, „wspierający”, „dzień”, „strach” W. 8 rozpoczyna formuła poznania, dość nietypowo, zazwyczaj ta formuła kończy jakiś tekst.

⁸I poznają, że Ja (jestem) JHWH,

A	gdy sprowadzę ogień na Egipt.
B	I zostaną rozbici wszyscy WSPIERAJĄCY GO.
C	⁹ W <i>dniu owym</i> wyjdą posłańcy przed oblicza Mojego na okrętach,
B'	żeby <i>przestraszyć</i> Kusz bezpieczny.
A'	I powstanie <i>strach</i> na nich w dniu Egiptu, ponieważ oto nadchodzący. ▫

A, A' – powtórzony „Egipt”; B, B' – sąsiedzi Egiptu: „wspierający” oraz „Kusz”; C – w centrum jest Bóg („oblicze Moje”).

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.3.9. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,10-12

- A ¹⁰Tak mówi Pan, JHWH:
- B I położę kres wrzawie Egiptu **ręką Nabuchodonozora**, króla Babilonu.
- C ¹¹On i lud jego, jego **potężne narody** zostaną sprowadzone,
- D żeby zniszczyć **ziemię**.
- E I dobędą **mieczy** swoich na Egipt
- D' i napelnia **ziemię** zabitym.
- C' ¹²I uczynię rzeki lądem i sprzedam ziemię **w rękę złych**.
- B' I spustoszę ziemię i to co wypełnia ją **ręką obcych**.
- A' Ja, JHWH powiedziałem. ▢

A, A' – w obu członach występuje tetragram (inkluzyja) oraz „mówi” i „powiedziałem” (paralelizm synonimiczny); B, B' – „ręka Nabuchodonozora” / „ręka obcych” („król Babilonu” jest obcy dla Egiptu; paralelizm synonimiczny); C, C' – „potężne narody” / „ręka złych” (dokonają zniszczenia Egiptu; synonim); D, D' – „zniszczyć ziemię” / „napelniać ziemię zabitym” (synonim); E – (centrum) „miecze na Egipt”; głównym przekazem jest karanie Egiptu.

Jest to struktura równoległo-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.3.10. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,13-19

- A ¹³Tak mówi Pan, JHWH:
- B I wytępię bożki i położę kres bóstwom z Nof.
- C A **księcia** z ziemi Egiptu nie będzie więcej.
- D I zesłę **bojaźń** w ziemi egipskiej.
- E ¹⁴I **spustoszę** Patros i **sprawię ogień** w Soan.
- F I uczynię sądy z powodu No.
- G ¹⁵I **wyleję gniew Mój** na Sin, warownię Egiptu, i zniszczę tłum No.
- H ¹⁶I uczynię ogień w Egipcie. Drzeć, będzie dygotał Sin,
- B' a No będzie zdobyte i Nof wrogowie (zobędą) za dnia.
- C' ¹⁷**Młodzieńcy** On i Pi Beset od miecza padną, a **one** w niewolę pójdą.
- D' ¹⁸I w Tachpanches **zaciemni się dzień**,
- E' gdy **złamię** tam **jarzma** Egiptu.
- F' I **skończy się** w nim **wspaniałość** potęgi jego.
- G' Ono **chmurą** zakryje je i córki jego w niewolę pójdą.

H' ¹⁹ I uczynię sądy w Egipcie

A' i poznają, że Ja (jestem) JHWH. D

A, A' – formuła słowa oraz formuła poznania, w obu członach końcowymi terminami jest tetragram (inkluzyja); B, B' – powtarza się „Nof” (synonim), chodzi o miasta, gdzie był kult bałwochwalczy; C, C' – „książę” / „młodzieńcy” oraz „one” (dziewczęta); liczba pojedyncza oraz mnoga (synonim); D, D' – „ześlę bojaźń” / „zaciemnię się dzień” (synonim); E, E' – „spustoszę Patros” (ziemia Patros to Górny Egipt), „sprawię ogień w Soan” / „złamię (...) jarzma Egiptu” (synonim); F, F' – „uczynię sądy” (przyczyna) / „skończy się wspaniałość potęgo jęgo” (skutek), paralelizm syntetyczny; G, G' – „wyleję gniew”, „zniszczę tłum” / „chmurą zakryje je”, „córki (...) w niewolę pójda” (synonim); H, H' – „i uczynię ogień w Egipcie” / „i uczynię sądy w Egipcie” (synonim).

Jest to struktura paralelna o kompozycji równoległej.

Ww. 13-19 zawierają nazwy miast egipskich: Soan, No, Sin (warownia Egiptu), Nof, On, Pi Beset, Tachpanches oraz (ziemia) Patros¹².

2.4. Analiza odgórna drugiej wyroczni przeciw Egipcowi (Ez 29,17-30,19)

Systemy liczbowe:

- tetragram występuje 13 razy.

¹² Soan – gr. Tanis (obecnie San el-Hagar). Znaczenie z egip. *dnt* – „pewne miejsce”, „twierdza”, „dolina”. To miasto znajduje się w pobliżu jeziora Menzale, w Dolnym Egipcie, północno-wschodniej części Deltę Nilu, na zachód od ziemi Goszen. Ok. 1700 r. p.n.e. zostało ufortyfikowane i podniesione do rangi stolicy o nazwie Avaris; było symbolem potęgi egipskiej. Czczono tam boga Seta. Ok. 1330 r. p.n.e. świętowano 400. rocznicę panowania w tym mieście Seta. No – gr. Teby, zwane też No-Amon. Za XI dynastii (ok. 1514 r. p.n.e.) do tego miasta przeniesiono stolicę Górnego Egiptu. Miasto położone było nad Nilem, ok. 550 km na południe od dzisiejszego Kairu; miejsce kultu boga Amona. W latach 1500-1000 p.n.e. Amon był oficjalnym bogiem imperium egipskiego. Wtedy do miasta napływały liczne bogactwa. Faraon Echnaton z XVIII dynastii (jego główną żoną była Nefertiti) w ramach reformy religijnej był twórcą religii monoteistycznej boga Atona. Przeniósł stolicę do Achetaton (dzisiejsze Tell el-Amarna). Jego następca, Tutanchamon (1333-1323 r. p.n.e.), odrzucił monoteizm Atona i przywrócił kult Amona oraz ponownie jako stolicę wybrał No, dzięki czemu miasto odzyskało dawne znaczenie. Sin – jest nazwany „warownią Egiptu”, zatem chodzi o Peluzjum, miasto-twierdza na północno-wschodniej granicy Egiptu, ok. 32 km od Port-Said (dziś Tell el-Farame); miejsce kultu bogini Neith. On – gr. Heliopolis („miasto [boga] Słońca”), miasto w Dolnym Egipcie, ok. 32 km na północny wschód od Memfis. Było to centrum boga Słońca (też Re albo Ra). Świątynia boga Re w On była drugą co do wielkości (po świątyni Amona w Tebach) w Egipcie. Pi Beset – gr. Bubastis, egip. Pi-Bastit – „świątynia (dom bogini) Beset”, miasto w Dolnym Egipcie, w południowo-wschodniej części Deltę Nilu; miejsce kultu bogini radości i zabawy Bastet ukazywanej z głową kota lub pod postacią kota. Dzisiejsze Tell Basta, ok. 73 km na północny wschód od Kairu. Tachpanches – gr. Taphnes, Dafnes, warowne miasto w Egipcie, na południowo-wschodnich krańcach Deltę Nilu. Herodot wspomina, że król Sametych I z XXXVI dynastii (664-610 r. p.n.e.) dla obrony przed Asyryjczykami umieścił tam garnizon greckich najemników. Po zamordowaniu Godoliasza (2 Krl 25,23-25) schroniły się tam grupy Żydów w obawie przed zemstą Babilończyków. Zmusili także Jeremiasza i jego sekretarza, Barucha, żeby poszli z nimi. Dzisiaj to ruiny Tell-Dafene (też Dafne), ok. 13 km na zachód od El Kantara nad Kanałem Sueskim. Patros – „krajna południa”, starożytne określenie Górnego Egiptu, między Deltą Nilu a krajem Kusz (pierwsza katarakta). Prorocy (Iz, Je, Ez) nawoływali Izraelitów na wygnaniu w Patros do nawrócenia. Jeżeli nie odwrócą się od kultu „królowej nieba” (Jr 44,15-19), to Patros zostanie zniszczone (Jr 44,1-14), a możliwość powrotu do Jerozolimy będzie dla nielicznych; BOSAK, *Leksykon miejsc biblijnych*, 773, 649-650, 656, 681, 769, 822, 670-671.

- 7 nazw własnych miast egipskich: Nof, Soan, No, Sin, On, Pi-Beset, Tachpanches.

Na poniższym schemacie widać połączenie 2. i 3. wyroczni przeciw Egiptowi (jeżeli tekst przekładu wskazuje na 7 wyroczni). Element struktury schematycznej oznaczony literą A to wersy z 29. rozdziału, natomiast element oznaczony literą A' ma swój odpowiednik w elemencie oznaczonym literą A', a są to wersy z 30. rozdziału. Występują te same nazwy własne: „Nabuchodonozor”, „Babilon” oraz „Egipt”. Tematem jest oczywiście destrukcja. Różnica polega na wyrażeniach: „ziemia Egiptu” oraz „wrzawa Egiptu”, ale są to wyrażenia synonimiczne. Elementy B i B' mówią o „strachu” „w dniu Egiptu” oraz „w ziemi Egiptu”

A	29,17-20	Nabuchodonozor, król Babilonu	(Ez 29,19)
B	30,1-9	<i>strach w dniu <u>Egiptu</u></i>	(Ez 30,9)
A'	30,10-12	Nabuchodonozor, król Babilonu	(Ez 30,10)
B'	30,13-19	<i>bojaźń w ziemi <u>egipskiej</u></i>	(Ez 30,13)

A, A' – Nabuchodonozor, król Babilonu; B, B' – strach w dniu Egiptu / bojaźń w ziemi egipskiej. Jest to struktura paralelna o kompozycji paralelnej.

2.5. Analiza oddolna trzeciej wyroczni przeciw Egiptowi (Ez 30,20-26)

Jest to najkrótsza wyrocznia, ma zaledwie 7 wersów.

2.5.1. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,20-21

²⁰ I stało się w jedenastym roku, w pierwszym (miesiącu), w siódmym (dniu) miesiąca¹³, stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc: ²¹ Synu człowieczy,

A	ramię faraona, króla Egiptu, złamałem
B	i oto nie będzie opatrzone,
C ¹	żeby dać lekarstwa,
C ²	żeby nałożyć bandaży,
C ³	żeby opatrzyć je,
B'	żeby wzmocnić je,
A'	aby chwycić za miecz. D

¹³ 29 kwietnia 586 r. przed Chr., czyli ok. 3 miesiące od pierwszej wyroczni na temat Egiptu (Ez 29,1), por. Jasiński, *Księga proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 26–30*, 442.

A – „ramię faraona”, „złamałem” (przyczyna), A' – „aby chwycić za miecz” (skutek), paralelizm syntetyczny; B – „nie będzie opatrzone” (brak działania, przyczyna); B' – „żeby wzmocnić je” (skutek) paralelizm syntetyczny; C1, C2, C3 – „żeby dać lekarstwa”, „żeby nałożyć bandaży”, „żeby opatrzyć je” (brak działań medycznych, żeby osiągnąć skutek w członie A' [w. 12h]).

Jest to struktura równoległo-koncentryczna o kompozycji lustrzanej. Centrum jest mocno rozbudowane, aż 3 człony, stanowi brak działań medycznych (= nikt faraonowi nie pomoże, będzie całkowicie osamotniony).

2.5.2. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,22-25

Zmiana tematu – dochodzi „król Babilonu” oraz zmiana gatunku literackiego: „dłatego” rozpoczyna dyskurs. Wcześniej była narracja.

A	²² Dłatego tak mówi Pan, JHWH:
B	Oto Ja (odnośnie) do faraona , króla Egiptu.
C	I <i>złamię ramiona</i> jego, mocne i złamane,
D	i wytrączę miecz z ręki jego.
E	²³ I <i>rozproszę Egipcjan w narody</i>
F	i <i>rozrzuczę ich w kraje</i> .
G	²⁴ I <i>umocnię ramiona</i> króla Babilonu
F'	i <i>dam miecz Mój</i> w rękę jego.
E'	I <i>złamię ramiona faraona</i>
D'	i będzie jęczał jękami przebitego , przed obliczem jego.
C'	²⁵ I <i>umocnię ramiona</i> króla Babilonu,
B'	a ramiona faraona opadną.
A'	^{25c} I poznają, że Ja (jestem) JHWH.

A, A' – inkluzją jest tetragram w formule słowa oraz poznania; B, B' – „faraon”; C, C' – „złamię ramiona” [faraona], „umocnię ramiona” [króla Babilonu], paralelizm antytetyczny; D, D' – „wytrączę miecz z ręki” (przyczyna), „będzie jęczał jękami przebitego” (skutek), paralelizm syntetyczny; E, E' – „rozproszenie Egipcjan w narody” oraz „złamię ramiona faraona” (w obu przypadkach destrukcja), paralelizm synonimiczny; F, F' – „rozrzuczę ich w kraje” (Egipcjan) / „dam miecz Mój w rękę jego” (Nabuchodonozora), paralelizm antytetyczny; G – (centrum) „umocnię ramiona króla Babilonu” Król Babilonu jest narzędziem w ręku Boga Izraela.

Jest to struktura równoległo-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.5.3. Struktura tekstu zawartego w Ez 30,25d-26

A	gdy dam miecz Mój w rękę króla Babilonu.
B	I wyciągnie go ku <i>ziemi egipskiej.</i>
B'	²⁶ I <i>rozproszę Egipt w narody</i>
A'	i rozzrucę ich w kraje,

i poznają że Ja (jestem) JHWH. ▢

A, A' – „dam miecz Mój w rękę króla Babilonu” (przyczyna), „rozzrucę ich w kraje” (skutek), paralelizm syntetyczny; B, B' – „wyciągnie go (miecz) ku ziemi egipskiej” (przyczyna), „rozproszę Egipt w narody” (skutek), paralelizm syntetyczny.

2.6. Analiza odgórna trzeciej wyroczni przeciw Egipcjom (Ez 30,20-26)

Struktura całej wyroczni Ez 30,20-26:

A	30,20-22	ramię faraona, króla Egiptu, złamałem	30,21b
B	30,23	<i>I rozproszę Egipcjan w narody i rozzrucę ich w kraje</i>	30,23
A'	30,24-25	I złamię ramiona faraona	30,24b
B'	30,26	<i>I rozproszę Egipt w narody i rozzrucę ich w kraje</i>	30,26a

A: Złamane ramię/ramiona faraona; B: Rozproszenie Egipcjan między narodami. Wyrocznia ma strukturę paralelną o kompozycji paralelnej.

Systemy liczbowe:

- 4 razy pojawia się termin „złamane” (ramię);
- 3 razy występuje termin „mocne” (ramię; są to pojęcia antytetyczne); razem 7 razy;
- 4 razy pojawiają się terminy: „faraon”, „faraon, król Egiptu”;
- 3 razy występuje określenie „król Babilonu” (jako antyteza faraona); łącznie 7 razy.

2.7. Analiza oddolna czwartej wyroczni przeciw Egiptowi (Ez 31,1-18)

2.7.1. Struktura tekstu zawartego w Ez 31,2b-9

^{31,1} I stało się w jedenastym roku, w trzecim (miesiącu), w pierwszym (dniu) miesiąca¹⁴, stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc: ² Synu człowieczy,

- A powiedz do faraona, króla *Egiptu* i do tłumu jego:
- B Do kogo jesteś podobny w **wielkości** twojej?
- C ³ Oto Asyria, *cedr na Libanie, piękna (יָפִיָּה) gałąź* i las dający cień i wysokiego wzrostu.
- D I między gąszczem gałązek był **wierzchołek** jego.
- E ⁴ Wody *uczyniły wielkim* go
- F Otchłań *wywyższyła* go,
- G *rzeki swoje rozprzestrzeniając* wokół uprawy jego,
- H i **strumienie swoje rozprzestrzeniła** ku wszystkim (כָּל) drzewom polnym.
- I ⁵ Dlatego wzrastała wysokość jego *od wszystkich (כָּל) drzew polnych*.
- J I mnożyły się **gałęzie** jego
- K i *wydłużyły się konary jego* z wód licznych (כָּל), aby wyciągnąć go.
- K' ⁶ W *gałęziach jego* gnieździły się wszelkie (כָּל) ptaki nieba,
- J' a pod **konarami jego** rodziły się *wszelkie (כָּל) zwierzęta polne*,
- I' a w cieniu jego mieszkaly *wszystkie (כָּל) narody liczne (כָּל)*.
- H' ⁷ I był piękny w **wielkości** swojej, w **długości gałęzi** swych,
- G' ponieważ był korzeń jego w *wodach obfitych*.
- F' ⁸ Cedry *nie dorównywały mu* w ogrodzie Boga.
- E' *Cyprysy nie były podobne* do gałęzi jego,
- D' a platany nie były jak **konary** jego.
- C' *Żadne (כָּל) drzewo* w ogrodzie Boga *nie było podobne do niego w (יָפִיָּה) piękności jego*.
- B' ⁹ **Pięknym uczyniłem go** w mnóstwie gałęzi jego.
- A' I zazdrościły mu wszystkie (כָּל) drzewa *Edenu*, które (są) w ogrodzie Boga. ׀

¹⁴ 21 czerwca 586 r. przed Chr., czyli 2 miesiące po poprzedniej wyroczni (Ez 30,20-26), por. A. S. JAŚŃSKI, *Księga Proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 31-35* (Opole 2020) VIII, 15.

A, A' – Egipt, Eden (antyteza); B, B' – „wielkość twoja” / „pięknym uczyniłem go” (synonim); C, C' – „cedr na Libanie, piękna gałąź” / „Żadne drzewo (...) w piękności jego” (antyteza); D, D' – „wierzchołek jego” / „konary jego” (synonim); E, E' – „uczyniły wielkim go” / „nie były podobne” (antyteza); F, F' – „wywyższyła go” / „nie dorównywały mu” (antyteza); G, G' – „rzeki swoje rozprzestrzeniając” / „wody obfite” (synonim); H, H' – „strumienie swoje rozprzestrzeniała” / „w wielkości swojej, w długości gałęzi swych” (synonim); I, I' – „od wszystkich (כל) drzew polnych” / „wszystkie (כל) narody liczne” (antyteza); J, J' – „gałęzie jego” / „konary jego” (synonim); K, K' – „wydłużyły się konary jego” / „gałęziach jego” (synonim). Tekst obfituje w wyrażenie: כל (*kol*) – „wszystkie”, „wszelkie”, „liczne”, „żadne” (9 razy).

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

W w. 4 występuje termin „otchłań” – (תְּהוֹם – *tehom*) to „głębokość”, „głębiny”, „głębina”, „morze”, „grób”¹⁵. W większości chodzi o zbiornik wody. Natomiast „ogród Boga” (גַּן־אֱלֹהִים – *gan-Ha-Elohim*) jest synonimem Edenu, raju. Bóg jest określony jako „Elohim” (z rodzajnikiem lub bez). Zazwyczaj Ezechiel używa terminu „JHWH” W tej alegorii jest sporo odniesień do raju. W Księdze Rodzaju na określenie Boga używa się terminu „Elohim”. Prorok nawiązuje do ogrodu Eden, ale jest to tylko pretekst, żeby pokazać, iż faraon miał idealne warunki do rozwoju.

2.7.2. Struktura tekstu zawartego w Ez 31,10-14

¹⁰ Dlatego¹⁶ tak mówi Pan, JHWH:

A	Z powodu którego wywyższyłeś się we wzniesie,
B	<i>i umieścił wierzchołek jego w stronę tego, co pomiędzy gąszczem gałązek,</i>
C	i wywyższyło się serce jego z powodu wysokości swej.
D	¹¹ <i>I wydam go w rękę władcy narodów,</i>
E	żeby uczynić, uczyni mu jak nieprawość jego.
F	<i>Wygnałem go.</i>
G	¹² I ścięli go obcy, okrutne narody
H	i wyrwali go.
I	<i>Na górach i we wszystkich dolinach opadły gałęzie jego.</i>
I'	<i>I zostały złamane konary jego we wszystkich korytach rzek ziemi.</i>
H'	I wyszły z cienia jego wszystkie narody ziemi i wyrwali go.
G'	¹³ Na zwalisku jego miały legowisko wszelkie ptaki nieba,

¹⁵ J. STRONG, *Hebrajsko-polski i aramejsko-polski słownik Stronga z lokalizacją słów hebrajskich i aramejskich oraz kodami Baumgartnera* (Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa 2017) 1145.

¹⁶ לָקַח – *laken* („dłatego”), następuje zmiana gatunku literackiego na dyskurs (była narracja).

F' a *na konarach jego były wszystkie zwierzęta polne.*

E' ¹⁴ Z powodu którego **nie wywyższyły się z wysokości swojej** wszystkie drzewa wody

D' i *nie umieszczały wierzchołka ich ku (temu, co) pomiędzy gąszczem gałązek*

C' i **nie stawały się władcami ich w wysokości** ich, każdy napojony wodą.

B' *Ponieważ wszystkich ich wydadzą dla śmierci,*

A' do krainy podziemnej między synów ludzkich, **do schodzących (do) dołu.** ▽

A, A' – „wywyższyłeś się” / „do schodzących (do) dołu” (antyteza: ruch w górę oraz ruch w dół); B, B' – „w stronę tego, co pomiędzy gąszczem gałązek” / „wszystkich ich wydadzą dla śmierci” (pomiędzy gąszczem gałązek widać niebo = cedr-faraon chciał być równy Bogu; za takie postępowanie grozi śmierć, antyteza); C, C' – „wywyższyło się serce jego” / „nie stawały się władcami ich w wysokości” (faraon „wywyższył serce” [pycha] / „wszystkie narody” nie wywyższyły się; antyteza); D, D' – „wydam go w rękę władcy narodów” (chodzi o Nabuchodonozora) / „nie umieszczały wierzchołka ich ku” (niebu), kara za pychę i brak pychy; antyteza); E, E' – „żeby uczynić, uczyni mu jak nieprawość jego” / drzewa „nie wywyższyły się z wysokości swojej”, tzn. kara za pychę i brak pychy, antyteza); F, F' – „Wygnałem go” / „na konarach jego były wszystkie zwierzęta polne”; „wygnałem go” to jest ingerencja Boga, jej skutkiem było ścięcie cedru i „wszystkie zwierzęta polne” mogły przebywać „na konarach”, wcześniej (w. 6) „wszelkie zwierzęta polne” „pod konarami jego rodziły się wszelkie zwierzęta polne”, ponownie jest to antyteza; G, G' – „I ścięli go obcy, okrutne narody” / „Na zwalisku jego miały legowisko wszelkie ptaki nieba” to antyteza wyrażona przyczyną („ścieli go”) i skutkiem (ptaki miały legowisko); H, H' – „i wyrwali go” / „zostały złamane konary jego”, kolejna antyteza: przyczyna oraz skutek; I, I' – „opadły gałęzie jego” / „złamane konary jego”, dopiero w członach centralny jest synonim.

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

„Wygnałem go” to hebrajski termin גֵּרָשְׁתִּיָּהוּ (*gerastihu*; Ez 31,11). To jest to samo słowo, co wygnanie Adama i Ewy z raju (Rdz 3,24). Jest to kolejna aluzja do ogrodu Eden. Adam i Ewa dali się skusić szatanowi: „tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło” (Rdz 3,24). „Być jak Bóg” to była pokusa, którą wąż podsunął ludziom. Podobnie cedr-faraon „umieścił wierzchołek jego w stronę tego, co pomiędzy gąszczem gałązek” Pomiędzy gąszczem gałązek widać niebo. Faraon chciał być równy Bogu po raz drugi. W pierwszej wyroczni, kiedy faraon jest porównany do „krokodyła wielkiego”, mówi: „Dla mnie (jest) rzeka moja i ja uczyniłem ją” (Ez 29,3). Też chciał być jak Bóg. Jednak tak nie jest. Skojarzenie z budowniczymi wieży Babel jest jak najbardziej na miejscu: „zbudujemy sobie miasto i wieżę, której wierzchołek będzie sięgał nieba” (Rdz 11,4). W domyśle: „będziemy mogli z Bogiem rozmawiać jak równy z równym” Człowiek nie jest równy Bogu.

2.7.3. Struktura tekstu zawartego w Ez 31,15-18

- A ¹⁵Tak mówi Pan, JHWH:
- B W dniu, żeby strącić go do Szeolu,
- C *pogrążyłem się w żałobie,*
- D zakryłem z powodu niego **pierwotną otchłań**
- E *i zatrzymałem rzeki jej i zostały zatrzymane wody obfite.*
- F I **zaciemniłem z powodu niego Liban**
- G *i wszystkie drzewa polne z powodu niego uschły.*
- H ¹⁶Od hałasu zwaliska jego **wstrząsnąłem narodami,**
I żeby strącił go do Szeolu, *schodzących (do) dołu.*
- I' I ucieszyły się *w krainie podziemnej* wszystkie drzewa Edenu
- H' najlepsze i wyborne **Libanu, wszystkie pijące wodę.**
- G' ¹⁷*Również one jego sprowadziły do Szeolu,* do zabitych mieczem i ramię jego,
- F' zamieszkali w cieniu jego **pośród narodów.**
- E' ¹⁸*Do kogo byłeś podobny w ten sposób w chwale i wielkości w drzewach Edenu?*
- D' I sprowadziłeś drzewa Edenu do **krainy podziemnej.**
- C' *Wśród nieobrzezanych połóżysz się, pobitych mieczem.*
- B' On (jest) **faraon i cała rzesza jego,**
- A' wyrocznia Pana JHWH ▢

A, A' – tetragram (inkluzyja); B, B' – „strącić go” (faraona) / „faraon i cała rzesza jego” (synonim); C, C' – „pogrążyłem się w żałobie” (bo faraon zejdzie do Szeolu) / „Wśród nieobrzezanych połóżysz się, pobitych mieczem” (synonim); D, D' – „pierwotna otchłań” / „kraina podziemna” (synonim); E, E' – „i zatrzymałem rzeki jej”, „zostały zatrzymane wody obfite” (ze względu na pychę faraona-cedru) / „Do kogo byłeś podobny (...) w chwale i wielkości (...)?” (przypomnienie pychy faraona), synonim; F, F' – „zaciemniłem z powodu niego Liban” (mieszkańcy Libanu żyli w zaciemnieniu) / „zamieszkali w cieniu jego pośród narodów” („ciemność” i „cień” to wyrazy bliskoznaczne), synonim; G, G' – „wszystkie drzewa polne z powodu niego uschły” / drzewa Edenu, o nich jest wcześniej mowa, „również one jego sprowadziły do Szeolu” (synonim); H, H' – „wstrząsnąłem narodami” / „wyborne Libanu” (pierwszym wstrząśniętym narodem był Liban), ale też „wszystkie pijące wodę” (drzewa symbolizują narody w Szeolu; wszystkie drzewa i wszystkie narody piją wodę), synonim; I, I' – „do Szeolu, schodzących (do) dołu” / „kraina podziemna” („drzewa Edenu”. Eden to przeciwieństwo Szeolu, jednak drzewa Edenu są już w „krainie podziemnej”, zatem jest to paralelizm synonimiczny.

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

2.8. Analiza odgórna czwartej wyroczni przeciw Egipcjom (Ez 31,1-18)

A	31,1-9	<i>Do kogo jesteś podobny w wielkości twojej?</i>	31,2
B	31,10-14	Wygnałem go. I ścięli go obcy, okrutne narody i wyrwali go.	31,11d 31,12
A'	31,15-18	<i>Do kogo byłeś podobny w ten sposób w chwale i wielkości w drzewach Edenu?</i>	31,18

A, A' – „Do kogo jesteś podobny w wielkości twojej?” / „Do kogo byłeś podobny w ten sposób w chwale i wielkości” (czas teraźniejszy, czas przeszły, paralelizm antytetyczny); B – „Wygnałem go” (działanie Boga), „I ścięli go obcy, okrutne narody i wyrwali go” (działanie ludzi); mimo że działa Bóg oraz ludzie, to te działania dotyczą zniszczenia cedru-faraona, zatem jest to paralelizm synonimiczny.

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

Systemy liczbowe:

- termin „woda/wody” (*maim*) pojawia się 7 razy;
- wyrażenie: „ogród Eden” (i „ogród Boga”) występuje 7 razy;
- terminy: „gałęzie” (5 razy) i „konary” (3 razy) = 8 razy (2 × 4).

2.9. Analiza oddolna piątej wyroczni przeciw Egipcjom (Ez 32,1-16)

2.9.1. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,1-2b

¹ I stało się w dwunastym roku, w dwunastym miesiącu, w pierwszym (dniu) miesiąca¹⁷ stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc: ² Synu człowieczy,

A	<i>podnieś lament na faraona, króla Egiptu</i>
B	i powiedz do niego:
C	Lwiątko narodów byłeś zgubione.
C'	A ty jak potwór morski w wodach.
B'	I parłeś w rzekach twoich
A'	i zmąciłeś wodę łapami twoimi i burzyłeś rzeki ich.

¹⁷ 3 marca 585 r. przed Chr., 2 miesiące po otrzymaniu informacji o zdobyciu Jerozolimy (Ez 33,21), por. Jasiński, *Nowy komentarz. Ez 31–35*, 90.

A, A' – „podnieś lament na faraona, króla Egiptu” / „i zmąciłeś wodę łapami twoimi i burzyłeś rzeki ich”; należy podnieść „lament”, ponieważ „krokodyl w wodach” „mącił wodę” i „burzył rzeki” (paralelizm syntetyczny); B, B' – „i powiedz do niego” (do „faraona-potwora”); człon B' przekazuje treści wypowiedzi (synonim); C, C' – „Lwiątko narodów” / „potwór morski” (oba określenia dotyczą faraona), zatem jest to paralelizm synonimiczny, choć faraon najpierw jest nazwany „lwiątkiem narodów” (czyli młodym lwem; lew symbolizuje władzę królewską, ocena pozytywna), a potem „potworem morskim” (groźne zwierzę, ocena negatywna). Oba określenia są antytetyczne, ale na tym polega drwina, że faraona można dwojako nazwać (pozytywnie i negatywnie), ale i tak poniesie karę za swoje postępowanie wobec Izraela.

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

2.9.2. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,3-8

A ³Tak mówi Pan, JHWH:

B *Rozciągnę nad tobą sieć* Moją z powodu zgromadzenia narodów licznych

C i **wyciągną cię** w sieci Mojej.

D ⁴I rzucę cię *na ziemię*,

E **na powierzchni pola** rzucę cię.

F I *pozwole zamieszkać na tobie* wszelkiemu ptactwu nieba

G i nakarmię z powodu cię *zwierzęta całej ziemi*.

H ⁵I umieszczę ciało twoje **na górach**

I i napełnię *doliny* padliną twoją.

I' ⁶I nawodnię *ziemię* wylaniem twoim z krwi twojej *w stronę gór*

H' i **koryta rzek** napełnią się z powodu cię.

G' ⁷I *zakryję* aby zgasić cię, *niebo*

F' i *zaciemnię gwiazdy* ich.

E' **Słońce w chmurze** zasłonię mu

D' i *księżyc nie rozjaśni* światła swego.

C' ⁸Całą światłość światła na niebie zaciemnię ich **z powodu cię**.

B' I sprowadzę ciemność na ziemię twoją.

A' wyrocznia Pana, JHWH.

A, A' – kolejny raz terminy skrajne (końcowe) pierwszego i ostatniego członu tworzą inkluzję; B, B' – „Rozciągnę nad tobą” / „sprowadzę ciemność na ziemię twoją” („rozciągnę” i „sprowadzę”; „tobą” i „twoją”, synonim); C, C' – „wyciągną cię” / „z powodu cię” (synonim); D, D' – „na ziemię” / „księżyc” („księżyc” to ciało na

niebie), (antyteza); E, E' – „na powierzchni pola” / „słońce w chmurze” (ziemia i niebo), (antyteza); F, F' – „pozwolę zamieszkać na tobie” (faraon-potwór będzie leżał na ziemi) / „zaciemnię gwiazdy” (ziemia i niebo), antyteza; G, G' – „zwierzęta całej ziemi” / „zakryję (...) niebo”, (antyteza); H, H' – „na górach” / „koryta rzek” („góry” i „koryta rzek” są na ziemi), antyteza; I, I' – „doliny” (dół) / „nawodnię ziemię”, ale „w stronę gór” (góra), (antyteza).

W członach: A, A', B, B', C, C' występują paralelizmy synonimiczne. W pozostałych są paralelizmy antyetyczne.

Jest to struktura paralelna o kompozycji lustrzanej.

2.9.3. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,9-10

A ⁹I *ziryтую serce narodów licznych*,
 B **aby sprowadzić Mi** rozbitcie twoje z powodu narodów na ziemiach,
 C *których nie znasz ich*.
 D I przerażę z powodu ciebie narody liczne,
 C' *a królowie ich ostupieją ze strachu* ¹⁰ z powodu ciebie.
 B' Przerazenie, **gdy wywijać będę mieczem Moim** przed obliczem ich,
 A' *i zadrzą ciągle na nowo, każdy dla życia swego* w dniu upadku twojego. ▢

A, A' – „ziryтую serce narodów licznych” / „zadrzą ciągle na nowo, każdy dla życia swego”, „ziryтую” oraz „zadrzą” („oni”, dotyczy 3. os. l. mn.), synonim; B, B' – „aby sprowadzić Mi” / „gdy wywijać będę mieczem Moim”, zaimki 1. os. l. poj., synonim; C, C' – „których nie znasz ich” / „królowie ich ostupieją” („ich”, 3. os. l. mn.), synonim; D – „I przerażę z powodu ciebie narody liczne” („ty”, 2. os. l. poj.), synonim.

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.9.4. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,11-14

A ¹¹Ponieważ tak mówi Pan, JHWH:
 B Miecz króla Babilonu **sprowadzę** tobie.
 C ¹²Z powodu mieczów bohaterów *wybiję tłum twój*, okrutne narody, wszystkich ich.
 D I **zniszczą pychę Egiptu**
 E *i zostanie zniszczony cały tłum jego*.
 F ¹³I wytipię całe bydło jego znad wód obfitych.
 E' I *nie zmąci ich noga ludzka* więcej
 D' i **kopyta bydła nie zmąci** ich.

C' ¹⁴ Wtedy *uspokoję wody ich* i rzeki ich,

B' jak oliwę **rozprowadzę**,

A' wyrocznia Pana, JHWH.

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

A, A' – powtórzone terminy „Pan” oraz „JHWH” (paralelizm synonimiczny); B, B' – „sprowadzę” / „rozprowadzę” (wyrażenia bliskoznaczne, synonim)¹⁸; C, C' – „wybiję tłum twój” / „uspokoję wody ich” (antyteza); D, D' – „zniszczą pychę Egiptu” / „kopyta bydła nie zmacą” (działanie i skutek); E, E' – „zostanie zniszczony” / „nie zmaci ich noga ludzka” (działanie i skutek); F – centrum (najważniejszy przekaz): „I wytepię całe bydło jego znad wód obfitych” Tetragram jest inkluzją dla tekstu.

2.9.5. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,15

A ¹⁵ Gdy uczynię **ziemię egipską** pustkowiem,

B a spustoszona (będzie) ziemia z tego, co wypełnia ją,

A' gdy wybiję wszystkich mieszkających **na niej**,

i poznają, że Ja (jestem) JHWH.

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

A, A' – „ziemia egipska” / „na niej” (ziemi egipskiej), paralelizm synonimiczny. Centrum to B – „spustoszona (będzie) ziemia z tego, co wypełnia ją”. Dotyczy zarówno ludzi (faraon, tłum jego), zwierząt (ptaki nieba, ryby rzek, zwierzęta ziemi), jak i miast oraz terenów poza nimi.

2.9.6. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,16

Następuje zmiana tematu na „lamentacja”¹⁹.

A ¹⁶ Lamentacja (jest) to;

B' i będą lamentować nią (lamentacją) córki narodów;

¹⁸ „Sprowadzę” – **בוא** (*bo*) – w koniugacji *Qal*: „wchodzić”, „wkraczać”, „przychodzić”, „iść”; „rozprowadzę” – **יָלַק** (*jalak*) – „iść”, „chodzić”, „przychodzić”; w *Hifil*: „prowadzić”, „przyprowadzać”, „uprowadzać”, „zabierać”, Strong, *HP słownik Stronga*, 126, 445.

¹⁹ R. Rumianek przekłada w. 16: „Lamentującą (jest) ona. I zaśpiewają ją córki narodów. I zaśpiewają ją z powodu Egiptu i z powodu całego tłumu zaśpiewają ją, wyrocznia Pana, JHWH” R. RUMIANEK, *Księga Ezechiela, Prorocy. Hebrajsko-polski Stary Testament. Przekład interliniarny z kodami gramatycznymi, transliteracją i indeksem słów hebrajskich* (ed. A. KUŚMIREK; Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa 2008) 1319; taki przekład nie oddaje 4 wystąpień rdzenia **לָמַן**, który w formie rzeczownikowej oznacza: „lament”, „pieśń żałobna”, natomiast w formie czasownikowej w *Piel* oznacza: „śpiewać pieśń żałobną”, „zawodzić”, „lamentować”, J. STRONG, *HP słownik Stronga* 948, 954; dlatego został użyty przekład A.S. Jasińskiego, który lepiej to oddaje A. S. JASIŃSKI, *Księga Proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 31–35* (Opole 2020) VIII, 128.

B² będą lamentować nią (lamentacją) z powodu Egiptu
 B³ i z powodu całego mnóstwa, będą lamentować nią (lamentacją),

wyroczenia Pana, Jahwe. ♣

Jest to struktura paralelna o kompozycji paralelnej.

A – „lamentacja jest to”, forma rzeczownikowa; B1, B2, B3 – „będą lamentować nią”, forma czasownikowa Piel (wszystkie 4 wyrażenia mają ten sam rdzeń, synonim).

Na początku wyroczeni (Ez 32,2) prorok otrzymał nakaz: „podnieś lament na faraona, króla Egiptu” („lament” w formie rzeczownikowej). Mowa Boga kończy się „lamentacją” (forma rzeczownikowa), a po niej następują 3 razy formy czasownikowe. Termin „lamentacja” jest inkluzją, która spina piątą wyrocznię.

2.10. Analiza odgórna piątej wyroczeni przeciw Egipcjowi (Ez 32,1-16)

A	(32,1-2)	podnieś lament na faraona, króla Egiptu	32,2b
B	(32,3-8)	<i>destrukcja Egiptu symboliczna</i> (zniszczenie potwora wodnego)	32,3-8
C	(32,9-10)	I przerażę z powodu ciebie narody liczne	32,10
B'	(32,11-14)	<i>destrukcja Egiptu realna</i> (mieczem króla Babilonu)	32,11-14
A'	(32,15-16)	„ lament nad lamentami ” (4 razy)	32,16

A – lamentacja, B – zniszczenie Egiptu, C – przerażeniu wśród narodów.

Systemy liczbowe:

- 7 określeń „narody” / „ludy” (w wersji goim 4 razy i w ammim 3 razy).
- 7 chiasmów (odwrotnych paralelizmów):

Interesujące jest to, że w ww. 3-8 (zniszczenie potwora wodnego) unicestwienie jest w odwrotnym porządku do kolejności stworzenia świata. „Na początku Bóg stworzył niebo (שָׁמַיִם – *ha-szszamajim*) i ziemię (הָאָרֶץ – *ha-arec*)” (BT V)²⁰. To, co w przekładzie polskim jest oddane jako „niebo”, w hebrajskim tekście ma liczbę mnogą rodzaju męskiego (końcówka *-im*). Dosłownie: „nieba”, na szczęście w j. polskim mamy rzeczownik „niebiosa”, który oddaje liczbę mnogą od terminu „niebo”. „Ziemia” w tekście hebrajskim jest z rodzajnikiem: אֶרֶץ (ha-arec). Na końcu dzieła stworzenia Bóg uczynił człowieka (liczba pojedyncza), a dalej: „A wreszcie rzekł Bóg: Uczynimy człowieka na

²⁰ „Ziemia” – אֶרֶץ (*erec*) – „kraj”, „konkretny obszar”; w przeciwieństwie do אָדָמָה (*adama*) – „ziemia” jako „gleba”. Dopiero w j. hebrajskim widać, że Adam (אָדָם – *adam*) – „pierwszy człowiek”, pochodzi od *adama* („ziemi”, ale w znaczeniu „gleby”). Stąd w liturgii pogrzebowej wypowiedane są słowa: „Z prochu (z gleby) powstałeś, w proch («w glebę») się obrócisz, por. A. KLUGMAN, *Nowy słownik polsko-hebrajski, hebrajsko-polski* (Warszawa 1993) 213.

Nasz obraz” (Rdz 1,26 BT V). Potem uczynił ludzi (liczba mnoga): „Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1,27, BT V).

Zniszczenie Egiptu ma odwrócony kierunek. Tekst Ez 32,3-8 dotyczy najpierw faraona: „podnieś lament na faraona” (w. 2a), a potem wielu ludzi: „z powodu zgromadzenia narodów licznych” (w. 2b). Dopiero później jest mowa o „niebie” i „ziemi”: „nawodnię ziemię (אֶרֶץ) wylaniem twoim z krwi twojej” (w. 6); „I zakryję, aby zgasić ciebie, niebo (שָׁמַיִם)” (w. 7); „Całą światłość światła na niebie (שָׁמַיִם) zaciemnię” (w. 8a); „I sprowadzę ciemność na ziemię twoją (עַל-אֶרֶץ)” (w. 8b). W kolejności: „ziemia”, „niebo” (ww. 6-7), a w w. 8: „niebo”, „ziemia”. W Księdze Ezechiela w piątej mowie przeciw Egiptowi są używane terminy dokładnie te same, co w Księdze Rodzaju. „Niebo”, w tekście hebrajskim jest l.mn. „niebiosa” oraz „ziemia”, jednak występują na końcu zniszczenia Egiptu.

Ten odwrotny porządek wzmacnia 7 chiasmów. Paralelizm można zobaczyć np. w Ps 51,4:

„*Obmyj mnie zupełnie z mojej winy
i oczyść mnie z grzechu mojego!*” (BT V).

Zarówno „obmyj”, jak i „oczyść” to wyrażenia podobne (synonimy). Podobnie jest z „grzechem moim” i „moją winą” (też synonimy). W graficznym przedstawieniu występują one jedno pod drugim (kursywa i podkreślenie pokazują zależności). Chiasm jest figurą retoryczną, która ten porządek zmienia. Też z Ps 51,3:

„*Zmiłuj się nade mną, Boże, w swojej łaskawości,
w ogromie swego miłosierdzia
wymaż moją nieprawość!*” (BT V).

Synonimami są: „łaskawość” oraz „miłosierdzie” (kursywa), a także wyrażenia: „zmiłuj się nade mną” (w domyśle: „bo popełniłem niegodziwość”) oraz „wymaż moją nieprawość” (podkreślenie). Jednakże wyrażenia synonimiczne „krzyżują” się w tym zestawieniu. Takie chiazmy występują w tym procytwie przeciw Egiptowi:

Ez 32,4

I rzucę ciebie	<i>na ziemię</i>
	<i>na powierzchni pola</i>
rzucę ciebie	

Ez 32,5ab

I umieszczę	<i>ciało twoje</i>	na górach
i napełnię		doliny
	<i>padliną swoją.</i>	

Ez 32,6a

I nawodnię	ziemię	<i>wylaniem twoim</i>
		<i>z krwi twojej</i>
	w stronę gór	

Ez 32,7cd

SŁOŃCE	w chmurze	<i>zastonię mu</i>
i KSIĘŻYC		<i>nie rozjaśni</i>
	światła swego.	

Ez 32,8

Całą	światłość światła	<i>na niebie</i>	<u>zaciemnię</u> ich	z powodu CIEBIE.
			I <u>sprowadzę</u>	
	ciemność	<i>na ziemię</i>		twoją

Ez 32,13b

I nie zmąci ich	<i>noga ludzka</i> więcej
	<i>i kopyta bydła</i>
nie zmąca ich.	

Ez 32,14

<i>Wtedy uspokoję</i>	wody ich
	i rzeki ich,
<i>jak oliwę rozprowadzę</i>	

Ta wyrocznia wyraźnie pokazuje, że forma tekstu jest równoważna z treścią tekstu. Porządek zniszczenia „potwora w wodach” jest odwróconą kolejnością stworzenia świata. Użycie chiasmów to forma tekstu, która dopełnia treść tekstu. Jeżeli jeszcze wziąć pod uwagę, że tych chiasmów jest siedem, to dochodzi symbolika liczb, a to oznacza w pełni, w całości. Tak zostanie zniszczony Egipt.

2.11. Analiza oddolna szóstej wyroczni przeciw Egiptowi (Ez 32,17-32)

2.11.1. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,18b-21

¹⁷I stało się w dwunastym roku, w piętnastym (dniu) miesiąca, stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc: ¹⁸Synu człowieczy,

- A ^{18b}lamentuj z powodu tłumy Egiptu
- B i strąć go, jego i córki narodów potężnych do **krainy podziemi**, schodzących (do) dołu.
- C ¹⁹Od kogo jesteś rozkoszniejszy?
- D Zstąp i połóż nieobrzezanych.
- E ²⁰Pośród przeбитych mieczem padną.
- D' *Miecz* został dany.
- C' Wyciągnijcie go i cały tłum jego.
- B' ²¹Będą mówili jemu wodzowie bohaterscy spośród **Szeolu**, wspierających go.
- A' Zstąpili, położyli się, nieobrzezani, przebici mieczem.

A, A' – „tłum Egiptu” / „Zstąpili, położyli się, nieobrzezani, przebiti mieczem” (dotyczy tłumy Egiptu (paralelizm syntetyczny); B, B' – „schodzący do dołu” / „Szeol” (synonim); C, C' – pytanie do faraona / mowa o faraonie (synonim); D, D' – „Zstąp (do Szeolu, chodzi o faraona) i połóż nieobrzezanych” (tłum Egiptu) / „Miecz został dany”, karanie Boga już się rozpoczęło (paralelizm syntetyczny); E – „Pośród przeбитych mieczem padną”, centrum: faraon i tłum jego zostaną ukarani.

To jest struktura równoległo-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

2.11.2. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,22-23d

W tej wyroczni występują nazwy własne państw / narodów. Można to traktować jako zmianę tematu, a nawet zmianę miejsca.

²²Tam (jest) Assyria i całe zgromadzenie jej; [człon wprowadzający, zmiana miejsca].

- A Wokół niej (są) **groby jej**,
- B wszystkich ich, przeбитych, poległych z powodu miecza,
- C ²³której były dane **groby jej** w najgłębszym dole.
- C' I było zgromadzenie jej wokół **grobu jej**.
- B' Wszystkich ich przeбитych, poległych z powodu miecza,
- A' którzy przynieśli prerażenie **na ziemi żyjących**.

A, A' – „groby”, „ziemia żyjących” (paralelizm antytetyczny); B, B' – „wszystkich ich, przebitych, poległych z powodu miecza” (powtórzenie, paralelizm synonimiczny); C, C' – „groby jej” (powtórzenie, paralelizm synonimiczny).

2.11.3. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,24b-25

²⁴ Tam (jest) Elam i cały tłum jego wokół **grobu jego**; [człon wprowadzający, zmiana miejsca].

A	^{24b} Wszystkich ich, <i>przebitych</i> , poległych z powodu miecza,
B	którzy <i>zstąpili</i> nieobrzezani do krainy podziemi ,
C	którzy przynieśli przerażenie ich na ziemi żyjących.
D	I znoszą hańbę swoją zstępujących (do) dołu .
E	²⁵ Wśród <i>przebitych</i> dali spoczynek jemu z całym tłumem jego.
E'	Wokół niego, grobów jego , wszystkich ich, nieobrzezani,
D'	<i>przebici</i> mieczem,
C'	ponieważ sprawiał przerażenie ich na ziemi żyjących.
B'	I znosili hańbę swoją <i>zstępujących (do) dołu</i> .
A'	Wśród <i>przebitych</i> jest położony.

A, A' – „przebitych, poległych”, „wśród przebitych jest położony” („przebitych” to powtórzenie; dodatkowo „poległych” i „położony” to paralelizm synonimiczny); B, B' – „do krainy podziemi” oraz „zstępujących do dołu”, (paralelizm synonimiczny); C, C' – powtórzenie „przerażenie ich na ziemi żyjących” (paralelizm synonimiczny); D, D' – „znoszą hańbę swoją” oraz „przebici mieczem” („przebici mieczem” też było hańbiące; paralelizm synonimiczny); E, E' – „przebici”, „nieobrzezani” oraz „cały tłum jego” i „groby jego” (paralelizm synonimiczny).

2.11.4. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,26

Następuje zmiana miejsca; teraz jest Meszek i Tubal.

A	²⁶ Tam (jest) Meszek, Tubal i cały tłum jego.
B	Wokół niego grobów jego wszystkich ich, nieobrzezani, <i>przebici</i> mieczem,
A'	ponieważ przynieśli przerażenie ich na ziemi żyjących.

A, A' – „Meszek, Tubal i cały tłum jego” (są w Szeolu) / „przynieśli przerażenie ich na ziemi żyjących” (paralelizm antytetyczny); B – „groby jego”, „nieobrzezani” oraz „przebici mieczem” (centrum).

2.11.5. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,27

Następuje zmiana miejsca; teraz jest temat „bohaterowie”

A	²⁷ I nie położyli <u>bohaterów</u> poległych z NIEOBRZEZANYMI,
B	którzy zstąpili (do) Szeolu z bronią wojenną swoją .
C	I położyli MIECZE ich pod głowy ich,
B'	i był(y) ich grzechy na kościach ich,
A'	ponieważ przerażenie <u>bohaterów</u> (było) na ziemi żyjących.

A, A' – „nie położyli bohaterów poległych z nieobrzezanymi” / „ponieważ przerażenie bohaterów (było) na ziemi żyjących”; powtórzenie „bohaterów” (paralelizm synonimiczny); B, B' – „którzy zstąpili (do) Szeolu z bronią wojenną swoją”, „i był(y) ich grzechy na kościach ich”²¹ (paralelizm syntetyczny); C – „położyli miecze ich pod głowy ich” (centrum). Najważniejszy przekaz teologiczny umieszczony w centrum informuje o niezwykłym czynie: „położyli miecze ich pod głowy ich” Wszystkie inne grupy są „przebite mieczem”. Pochówek „bohaterów” to jest pochówek zwycięskich wojowników.

Jest to struktura paralelno-koncentryczna o kompozycji lustrzanej.

To jest jedyna grupa, która nie leży z nieobrzezanymi. Podobnie „przerażenie” występowało z zaimkami („je”, „jego”, „ich”, nawet przerażenie Boga jest określone zaimkiem: „Moje”, w. 31). W tekście o bohaterach (w. 27) „przerażenie” jest określone rzeczownikiem (w hebr.). Wszystkie ludy schodzą do Szeolu albo do dołu, bohaterowie także. Jednak tylko oni, schodząc, są uzbrojeni. Tylko o nich Bóg mówi, że „ich grzechy były na kościach ich”

2.11.6. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,28

Następuje zmiana miejsca; teraz jest Egipt.

A	²⁸ Ale ty pośród <i>nieobrzezanych</i> będziesz zesłany
A'	i będziesz leżał (obok) <i>przebitych</i> MIECZEM.

A, A' – „pośród nieobrzezanych” / „przebitych mieczem” (paralelizm synonimiczny); „będziesz zesłany” / „będziesz leżał” (paralelizm synonimiczny).

Jest to struktura paralelna o konstrukcji paralelnej.

W. 28 zaczyna się od słów: „Ale ty” (אֲתָּ – *weata*). To jest zwrot, którym Bóg zwraca się do faraona / Egiptu. Na początku wyroczni są słowa: „lamentuj z powodu tłumy Egiptu i strąć go, jego i córki narodów potężnych do krainy podziemi, schodzą-

²¹ Cyłkow przekłada: „i tak przyglęły zbrodnie ich do kości ich”, CYŁKOW (ed.), *Księga Ezechiela*, 185.

cych do dołu” (w. 18bc). Zatem uzasadnione jest, aby w strukturze odgórnej w w. 28 wpisać „Egipt”

2.11.7. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,29

Następuje zmiana miejsca; teraz jest Edom.

- A ²⁹ Tam (jest) Edom, królowie jego i wszyscy książęta jego,
 B którzy zostali złożeni z mocą swoją (obok) *przebitych* MIECZEM.
 A' Oni (obok) NIEOBRZEZANYCH spoczywają i **zstępujących (do) dołu.**

A, A' – „Edom, królowie jego i wszyscy książęta jego” / „Oni (obok) nieobrzezanych spoczywają i zstępujących (do) dołu” (paralelizm syntetyczny); B – „którzy zostali złożeni z mocą swoją (obok) przebitych mieczem” (centrum).

2.11.8. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,30-31

Następuje zmiana miejsca; teraz są Sydończycy i książęta północy.

³⁰ Tam (są) książęta północy. Wszystkich ich i wszystkich Sydończyków,

- A którzy zstąpili (obok) *przebitych* z przerażeniem ich z mocą swoją zawstydzającą.
 B I spoczywają NIEOBRZEZANI (obok) *przebitych* MIECZEM
 C i znoszą hańbę swoją (obok) **zstępujących (do) dołu.**
 C' ³¹ Ich ujrzy faraon
 B' i pocieszy się z powodu całego tłumu jego.
 A' *Przebici* MIECZEM, faraon i całe wojsko jego,

^{31d} wyrocznia Pana, JHWH.

Podwójne nazewnictwo: „Książęta północy” oraz „Sydończycy” Bezpośrednio z Izraelem sąsiedował Tyr. Na północ od Tyru był Sydon. Nie bardzo wiadomo, kim są „książęta północy” (wewnętrzny paralelizm synonimiczny, łączy je „północ”); A, A' – „którzy zstąpili (obok) przebitych” / „przebici” (powtórzenie, paralelizm synonimiczny); B, B' – „I spoczywają nieobrzezani (obok) przebitych mieczem” (przyczyna) / „i pocieszy się (faraon) z powodu całego tłumu jego” (skutek, paralelizm syntetyczny); C, C' – „znoszą hańbę swoją obok zstępujących do dołu” (przyczyna) / „Ich ujrzy faraon” (skutek, paralelizm syntetyczny).

2.11.9. Struktura tekstu zawartego w Ez 32,32

A³² Ponieważ dałem przerażenie Moje na ziemię żyjących

A' i będzie spoczywał wśród NIEOBRZEZANYCH, *przebitych* MIECZEM, **faraon i cały tłum jego**,

wyroczenia Pana, JHWH ▢

A, A' – „przerażenie Moje na ziemię żyjących” / „będzie spoczywał wśród nieobrzezanych, przebitych mieczem, faraon i cały tłum jego” = całkowita klęska Egiptu.

Jest to struktura paralelna o kompozycji paralelnej. Inkluzją spinającą całą wyrocznię są terminy: JHWH (ww. 17.32) i Egipt / faraon (ww. 18.32).

2.12. Analiza retoryczna odgórna szóstej wyroczeni przeciw Egiptowi (Ez 32,17-32)

A	JHWH, Egipt	ww. 17-21
B	Asyria	ww. 22-23
B ¹	Elam	ww. 24-25
B ²	Meszek, Tubal	w. 26
C	bohaterowie	w. 27
B ³	(„A ty”) Faraon / Egipt	w. 28
B ⁴	Edom	w. 29
B ⁵	książęta północy i Sydończycy	w. 30
A ¹	JHWH, faraon	ww. 31-32

A: JHWH, Egipt; B: obce narody (wrogowie Izraela); C: bohaterowie.

Systemy liczbowe

- „Szeol”, „do dołu”, „kraina podziemi” – 9 razy;
- do Szeolu schodzi 7 państw/narodów (Egipt, Asyria, Elam, Meszek, Tubal, Edom i Sydon);
- dwie grupy są bez nazw własnych: „bohaterowie” (stanowią centrum) i „książęta północy”;
- termin „przerażenie” występuje 7 razy;
- termin „miecz” pojawia się 14 razy (czyli 2 × 7).

Wyroczenia ma strukturę równoległo-koncentryczną o kompozycji równoległej.

W elementach B i B1 występują pojedyncze nazwy własne. W elemencie B2 występują dwie nazwy własne. W elementach B3 i B4 występują pojedyncze nazwy własne.

W elemencie B5 występuje nazwa własna (Sydon) i określenie „książęta północy” (podwójne określenie).

W w. 28 (B3) jest określenie „faraon/Egipt” W tekście hebrajskim jest „A ty” (אָתָּךְ), jednak jest to zwrot do faraona, a on symbolizuje Egipt.

Brian Tidiman określił ludy schodzące do Szeolu jako: „Dawne potęgi – Assyria i Elam”, „Nieprzyjaciele Jahwe – Meszek, Tubal oraz Egipt” i „Aktualne wrogie narody – Sydończycy i książęta z północy” Natomiast w ogóle nie uwzględnił „bohaterów”²².

3. Kompozycja

1. wyrocznia	
A	29,1-5
B	29,6-7
A'	29,8-12
B'	29,13-16

2. wyrocznia	
A	29,17-20
B	30,1-9
A'	30,10-12
B'	30,13-19

3. wyrocznia	
A	30,20-22
B	30,23
A'	30,24-25
B'	30,26

4. wyrocznia	
A	31,1-9
B	31,10-14
A'	31,15-18

5. wyrocznia	
A	32,1-2
B	32,3-8
C	32,9-10
B'	32,11-14
A'	32,15-16

6. wyrocznia	
A	32,17-21
B	32,22-23
B1	32,24-25
B2	32,26
C	32,27
B3	32,28
B4	32,29
B5	32,30
A'	32,31-32

To jest trzeci poziom struktur. Obejmuje 4 rozdziały Księgi Ezechiela (29–32).

Z całą odpowiedzialnością można stwierdzić, że prorok nie napisał wyroczni przeciw Egipcjowi. Ezechiel wyrocznie przeciw Egipcjowi skomponował. Kompozycja polega na tym, że 6 wyroczni układa się w 2 systemy po 3 wyrocznie.

²² Por. B. TIDIMAN, *Le Livre d'Ézéchiel* (Vaux-sur-Seine 2007) II, 96.

W 1. systemie występują struktury paralelne. W 2. systemie występują struktury paralelno-koncentryczne. Ma to swój odpowiednik w tekście: w 1. systemie destruktozem Egiptu jest król Babilonii; w 2. systemie destruktozem Egiptu jest Bóg.

W 1. systemie 1. wyrocznia przedstawia obraz faraona jako „krokodyla wielkiego”, który mówił: „Dla mnie jest rzeka moja i ja uczyniłem ją” (Ez 29,3). Faraon chciał być jak Bóg.

W 2. systemie w 1. wyroczni faraon jest porównany do cedru, który „umieścił wierzchołek jego w stronę tego, co pomiędzy gąszczem gałązek”, czyli w stronę nieba. Faraon chciał być równy Bogu.

Wcześniej, przed wyroczniami przeciw Egiptowi, jest wyrocznia przeciw Tyrowi (Ez 26,1–28,19). Książę Tyru zaraz na początku mówi: „Bogiem ja jestem! Mieszkanie Boga zamieszkuję w sercu mórz” Bóg mu odpowiada: „A ty człowiekiem jesteś, a nie Bogiem, i uczyniłeś serce swoje jak serce Boga” (Ez 28,2)²³. Takie słowa są zapisane w wyroczni przeciw Tyrowi. A w wyroczniach przeciw Egiptowi są ukazane dwa obrazy faraona, który też o sobie myśli: „Bogiem ja jestem!”

W każdej wyroczni jest system liczbowy siódemki. Natomiast inkluzją, która spina całą kompozycję, jest system liczbowy podwójnej siódemki, która występuje w pierwszej wyroczni (14 określeń Egiptu) i ostatniej (14 razy „miecz”).

4. Interpretacja teologiczna

W przypadku struktur w analizie oddolnej do interpretacji mogą posłużyć ich człony centralne. Jeśli jest struktura paralelno-koncentryczna, to oczywistą rzeczą jest człon centralny, który zawiera w sobie najważniejszą myśl teologiczną. Jeśli występują struktury paralelne, to w centrum znajdują się dwa człony (sąsiednie). One też przekazują zamysł starożytnego autora natchnionego.

4.1. Pierwsza wyrocznia (Ez 29,1-16)

Wyrocznia rozpoczyna się datą, a potem jest formuła słowa: „stało się słowo JHWH do mnie, mówiąc” (w. 1). Tekst ma 6 struktur.

1. Ez 29,2a, człon (B): „I prorokuj z powodu niego i z powodu Egiptu” (Ez 29,2c).
2. Ez 29,3-6, człon centralny (G): „I wyciągnę ciebie z wnętrza rzek twoich” (Ez 29,4c).
3. Ez 29,6a-7 („podpora trzciniowa”), człony centralne to: (B) „Gdy ujęli ciebie, dłonią”, (B') „łamałeś się i rozciąłeś im całe ramię” (Ez 29,7ab).

²³ Por. JASIŃSKI, *Księga Proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 26–30*, 195–196.

4. Ez 29,8b-9a (tematy „miecz” i „z głady”), człon centralny (B): „i zgładzę z powodu ciebie ludzi i bydło” (Ez 29,8c).
5. Ez 29,9c-12 (motyw „krokodyla” oraz „zniszczenie Egiptu”) ma dwa człony centralne: (E) „Nie wejdzie na nią noga człowieka i noga bydła nie wejdzie na nią”, (E') „I nie będzie zamieszкана czterdzieści lat” (Ez 29,11ab).
6. Ez 29,13-16 („powrót po czterdziestu latach”): (E) „I będą tam królestwem bez znaczenia”, (E') „Z królestw będzie bez znaczenia” (Ez 29,14c.15a).

Jest to streszczenie całej wyroczni. Najpierw Ezechiel otrzymał polecenie: „prorokuj (...) z powodu Egiptu”. Faraon porównany jest do „krokodyla wielkiego”, który mówi: „Dla mnie jest rzeka moja i ja uczyniłem ją” (w. 3d). Król Egiptu uważał się za stwórcę. Sądził, że „uczynił Nil”. Był tylko człowiekiem.

Na dodatek z historii powszechnej wiadomo, że po pierwszej deportacji do Babilonii, w której zabrano króla Jojakina, jego matkę, żony i dworzan, a także możnych kraju (2 Krl 24,15) oraz Ezechiela (Ez 1,1-3), król babiloński, Nabuchodonozor II, mianował królem Izraela Sedecjasza (por. 2 Krl 24,17). Sedecjasz zbuntował się przeciw królowi babilońskiemu (2 Krl 24,20). W 9. roku jego panowania (panował 11 lat) zaczęło się oblężenie Jerozolimy przez wojska babilońskie (2 Krl 25,1-2). Jego rządy nie były dobre, „czynił on to, co jest złe w oczach Pańskich” (2 Krn 36,9).

Jednak Sedecjasz szukał pomocy w Egipcie (por. Ez 17,7). W 17. rozdziale Księgi Ezechiela Sedecjasz jest przedstawiony w przypowieści, jako winny krzew, który korzenie wyciągał do „innego orła wielkiego” (króla Egiptu). Na nim pragnął oprzeć swą politykę, aby móc skutecznie wystąpić przeciw Babilonowi. Wysłał poselstwo do Egiptu, aby mu dano koni i liczne oddziały (Ez 17,15). Jednak tej pomocy nie otrzymał. Dlatego Egipt nazwany jest „podporą trzciniową dla domu Izraela” (Ez 29,6b). To była ta „nadzieja dla domu Izraela” (por. Ez 29,16). Dlatego faraonowi została dana obietnica: „wyciągnę ciebie z wnętrza rzek twoich” W środowisku Sedecjasza ludzono się, że Egipt/faraon będzie podporą. Niestety, okazał się fałszywym podparciem: „Gdy ujęli ciebie, dłonią”, „łamałeś się i rozciąłeś im całe ramię”. Bóg w Księdze Ezechiela usuwa wszelkie przeszkody, które nie pozwalają Izraelitom mieć zaufania do Boga. Szczególnie są niszczone przejawy bałwochwalstwa czy też politycznego szaleństwa. Sedecjasz powinien mieć ufność w Bogu Izraela, a nie w sojuszach politycznych. Sedecjasz też poniósł karę.

Dlatego nastąpi zniszczenie zarówno faraona, jak i całego Egiptu. Destrukcja będzie całkowita: „Nie wejdzie na nią noga człowieka i noga bydła nie wejdzie na nią”; I nie będzie zamieszкана czterdzieści lat” Musi nastąpić zmiana pokoleniowa. Egipcjanie powrócą do swojej ziemi, jednak „będą tam królestwem bez znaczenia”; „z królestw będzie bez znaczenia”

Także struktura odgórna wskazuje na wyrażenia, które stanowią sens wyroczni. W członach A i A' jest niemal powtórzenie: „Dla mnie jest rzeka moja i ja uczyniłem ją” (Ez 29,3); „Rzeka jest moja i ja uczyniłem ją” (Ez 29,9c). Człony B i B' wskazują

na godną wiary pomoc Egiptu dla domu Izraela: „byli podporą trzcinową dla domu Izraela” (Ez 29,6b), a także (po zniszczeniu Egiptu): „nie będzie więcej dla domu Izraela nadzieją” (Ez 29,16).

Podobnie systemy liczbowe występujące w pierwszej wyroczni niejako „dopowiadają” dodatkowe informacje. Skoro tetragram (JHWH) występuje 7 razy, to oznacza, że Bóg Izraela ma pełną, całościową kontrolę nad Egiptem.

Także w tej wyroczni występuje 14 określeń Egiptu (= 2 × 7). Oznaczać to może, że Egipt w pełni będzie zniszczony, i to podwójnie.

Wydaje się, że to Bóg dokona zniszczeń w Egipcie. Jednak w Ez 29,8b jest zapowiedź, kto tego dokona: „oto Ja sprowadzę na ciebie miecz” Dopiero w drugiej wyroczni czytelnik dowiadyuje się, kto będzie wykonawcą wyroku: „Nabuchodonozor, król Babilonu” (Ez 29,18).

Z tej wyroczni wyłania się obraz Boga jako Boga Wszechmogącego. To nie jest bóg deistów, którzy są przekonani, że Bóg stworzył świat, ale potem nim się nie interesuje. Nie wkracza w stworzony świat. Wręcz przeciwnie, jest to Bóg, który jest najbardziej zainteresowany losem narodu wybranego. Wkracza On w dzieje tego narodu. Dokonuje też ingerencji wśród wrogów Izraela. W tej wyroczni jest zainteresowany Egiptem. Wkracza w życie faraona, wpływa też w życie Nabuchodonozora, który staje się narzędziem karaniam Egiptu. Dokonuje też ingerencji w życie Ezechiela. Powołuje go na stróża domu Izraela i to dwa razy (Ez 3,16-21 oraz 33,1-20). Być może król Babilonu nie zdawał sobie sprawy, że jest narzędziem w ręku Boga, ale Ezechiel o tym wiedział, ponieważ Bóg go poinformował.

W tej wyroczni jest też obraz Boga Miłosiernego. Nie zamierza on wyniszczyć Egipcjan, którzy współpracowali ze swoim królem. Jednak „po upływie czterdziestu lat zgromadzę Egipcjan z narodów, gdzie byli rozproszeni tam. I odmienię los Egiptu. I sprowadzę ich do ziemi Patros, na ziemię pochodzenia ich” (Ez 29,13a-14), choć „będą tam królestwem bez znaczenia” (Ez 29,14c). W innym miejscu Księgi Ezechiela Bóg mówi: „Czyż mam upodobanie w śmierci złoczyńcy, wyrocznia Pana, Jahwe? Czyż nie w tym, by się odwrócił od dróg swych i żył?” (Ez 18,23)²⁴.

Wyrocznia kończy się formułą poznania: „I poznają [Egipcjanie], że Ja jestem Pan, JHWH” (w. 16c). Tetragram (imię własne Boga) stanowi inkluzję całej wyroczni. To też ma znaczenie. Bóg ma pełną kontrolę nad Egiptem. Jednak nie tylko. W rozdziałach 25–32 jest siedem narodów/państw: Ammon, Moab, Edom, Filistia, Tyr, Sydon oraz Egipt. Ponownie pojawia się system liczbowy, tym razem na jeszcze wyższym poziomie. Jednak oznacza to, że Bóg panuje nad pełnią narodów, nad całym światem.

Systemy liczbowe:

- tetragram (JHWH) – ww. 1.3.6.8.9.13.16 – 7 wystąpień;

²⁴ Przekład za A. S. JASIŃSKI, *Księga Proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 16–20* (Opole 2018) V, 328.

- 14 określeń Egiptu (= 2 × 7). Termin מִצְרַיִם – *Micraim*) – 8 wystąpień:
W wariantach:

- „Egipt” – ww. 2.6.14 – 3 razy;
- „król Egiptu” – ww. 2.3 – 2 razy;
- „ziemia Egiptu” – ww. 9.10.12 – 3 razy;
- „Egipcjanie” – ww. 12.13 – 2 razy;

Inne określenia Egiptu:

- „ziemia Patros” (określenie Górnego Egiptu) – w. 14 – 1 raz;
- geograficzny opis Egiptu: „od Migdol do Sjene i aż do granicy Kusz” – w. 10 – 1 raz;
- termin: „królestwo” ww. 14.15 – 2 razy.

4.2. Druga wyrocznia (Ez 29,17–30,19)

Druga wyrocznia zaczyna się od daty, formuły słowa, adresata oraz informacji: „Nabuchodonozor, król Babilonu, zniewolił wojsko swoje pracą wielką odnośnie do Tyru” (Ez 29,17d-18ab).

W tej wyroczni występuje aż 10 struktur.

1. „Każda głowa ostrzyżona i każde ramię wygładzone” (Ez 29,18c).
2. W w. 18bc Bóg zapowiada: „Oto Ja dam Nabuchodonozorowi, królowi Babilonu, ziemię egipską” Człon centralny zawiera wyrażenie: „i zdobędzie majątek jej i będzie zapłatą dla wojska jego” (Ez 29,19d). Miało to być wynagrodzenie dla żołnierzy armii babilońskiej, gdyż nie udało się jej zdobyć Tyru²⁵.
3. Na zakończenie rozdziału 29. w w. 21 jest krótka zapowiedź odnowy Izraela: „W dniu owym wzbudzę róg dla domu Izraela, a tobie dam otworzenie ust pośród nich”
4. Rozdział 30. nie ma daty. Od razu rozpoczyna się formułą słowa, adresatem oraz dwoma imperatywami: „prorokuj i powiedz”; po czym jest wprowadzony temat „lamentacji” oraz „dnia” Człon centralny (w. 3ab) zawiera zwrot: „Ponieważ bliski jest dzień i bliski jest dzień dla JHWH”. Po nich następuje dopowiedzenie: „Dzień chmury czasem ludów będzie” (w. 3c).
5. W ww. 4-5 powraca motyw „miecza” i „zniszczenia” Człony centralne (Ez 30,4cd) zawierają wyrażenie: „gdy padnie zabity w Egipcie i zabiorą tłum jego i zostaną zburzone fundamenty jego”. Zapowiedzi zniszczenia dotyczą też sąsiadów Egiptu: „I przyjdzie miecz na Egipt i będzie strach w Kusz” (w. 4); „Kusz i Put i Lud, i wszystkie ludy, i Kub i synowie ziemi przymierza, ich z mieczem napadną” (w. 5ab).

²⁵ Przez 13 lat (587–574 p.n.e.) miasto było oblegane przez Nabuchodonozora, ale nie poddało się, por. BOSAK, *Leksykon miejsc biblijnych*, 855.

6. Kolejna struktura dotyczy współpracujących z Egipcami („podtrzymujący Egipt”). Oni też doznają klęski. Człon centralny (w. 6c) zawiera zapowiedź: „upadnie wspaniałość jego potęgi” (chodzi o Egipt).
7. Następną strukturą (w. 7) zawiera motyw „ziemie spustoszone”: „I będą spustoszone wśród ziem spustoszonych, a miasta jego wśród miast zniszczonych będą”
8. Ósma struktura zawiera kilka motywów: „zniszczenie Egiptu”, „wspierający”, „dzień”, „strach”. W centrum występuje „dzień” (w. 9a): „W dniu owym wyjdą posłańcy sprzed oblicza Mojego na okrętach”. W. 9bc obejmuje południowego sąsiada Egiptu, a także sam Egipt: „żeby przestraszyć Kusz bezpieczny. I powstanie strach na nich w dniu Egiptu, ponieważ oto nadchodzący” („posłańcy sprzed oblicza Boga”).
9. W strukturze 9. powraca motyw „ręki Nabuchodonozora” oraz „potężnych narodów”. Człon centralny (w. 11c) zawiera wyrażenie: „I dobędą mieczy swoich na Egipt”. Wcześniej jednak (w. 10bcd) jest zapowiedź unicestwienia: „króla Babilonu, on i lud jego” „zostaną sprowadzone” „żeby zniszczyć ziemię”. Po członie centralnym jest dalszy opis spustoszenia z pomocą „złych” i „obcych”: „i napełnią ziemię zabitym”; „I uczynię rzeki łądem i sprzedam ziemię w rękę złych”; „I spustoszę ziemię i to, co wypełnia ją ręką obcych”
10. Ostatnia struktura (Ez 30,13-19) jest paralelną o kompozycji paralelnej. Oznacza to, że 7 pierwszych członów ma swoje odpowiedniki w 7 ostatnich członach (nie ma „centrum”). Są opisane czynności, takie jak: „wytepię bożki i położę kres bóstwom z Nof”; „księcia z ziemi Egiptu nie będzie więcej”; „ześlę bojaźń w ziemi egipskiej”; „I spustoszę Patros i sprawię ogień w Soan”; „I uczynię sądy z powodu No”; „I wyleję gniew Mój na Sin, warownię Egiptu, i zniszczę tłum No”; „No będzie zdobyte i Nof wrogowie (zdołają) za dnia”; „Młodzieńcy On i Pi Beset od miecza padną, a one w niewolę pójdą”; „I w Tachpanches zaciemni się dzień”; „złamię tam jarzma Egiptu”; „I skończy się w nim wspaniałość potęgi jego”; „Ono chmurą zakryje je i córki jego w niewolę pójdą”; „I uczynię sądy w Egipcie”. Łącznie jest wymienionych 18 czynności, które doprowadzą do zniszczenia Egiptu. Termin „Egipt” występuje 5 razy. Wyliczonych jest 10 miejsc w Egipcie. Wszystkie były miejscami, gdzie uprawiano kult bałwochwalczy.

Wyrocznia kończy się formułą poznania: „i poznają, że Ja (jestem) JHWH” (w. 19b). Ponownie tetragram jest inkluzją spinającą tekst.

W analizie odgórnej człony oznaczone jako A i A' mają powtórzenie zwrotu: „Nabuchodonozor, król Babilonu” (Ez 29,19; 30,10). Człony oznaczone jako B i B' zawierają zwroty synonimiczne: „strach w dniu Egiptu” (Ez 30,9) oraz „bojaźń w ziemi egipskiej” (Ez 30,13).

W systemach liczbowych można dostrzec:

- tetragram występujący 13 razy;
- 7 nazw własnych miast egipskich: Nof, Soan, No, Sin, On, Pi-Beset, Tachpanches.

4.3. Trzecia wyrocznia (Ez 30,20-26)

Trzecia wyrocznia zaczyna się od daty, formuły słowa, adresata oraz informacji: „ramię faraona, króla Egiptu, złamałem” Wyrocznia ma zaledwie 7 wersów. Zawiera 3 struktury.

Wyrocznia nie zaczyna się imperatywem, ale informacją: „ramię faraona, króla Egiptu, złamałem” W pierwszej strukturze kończy się podaniem powodu: „aby (faraon nie mógł) chwycić za miecz” W elementach B i B' są dodatkowe informacje: „i oto nie będzie opatrzone”; „żeby wzmocnić je” (ramię). W centrum są czynności medyczne, których nie będzie: „żeby dać lekarstwa, żeby nałożyć bandaż, żeby opatrzyć je”

W kolejnej strukturze (Ez 30,22-25) skrajne człony wskazują na kolejną ingerencję Boga:

(A) „Oto Ja (odnośnie) do faraona, króla Egiptu”; (A') „a ramiona faraona opadną”

(B) „I złamię ramiona jego, mocne i złamane”; (B') „I umocnię ramiona króla Babilonu” „i wytrącę miecz z ręki jego” (faraona; C) oraz „i będzie jęczał jękami przebitego, przed obliczem jego” (króla Babilonu; C').

Wyrażenie „jęczał jękami” (תִּקְוֶה נִקְוֶה – *naaq naaqowt*), dosłownie: „jęczeć jękami”²⁶, to klasyczny idiom semicki: *infinitivus absolutus*²⁷. Jest to wyrażenie emfaticzne, czyli emocjonalne. To oznacza, że starożytny autor natchniony zaangażował się emocjonalnie w pisanie tekstu. Był święcie przekonany, że tak będzie, ponieważ Bóg o tym poinformował.

W w. 23 jest: „rozprzszę Egipcjan w narody”, a w. 24 – „złamię ramiona faraona” Oba człony mówią o zniszczeniu Egiptu. W. 23 zawiera „rozzrucę ich w kraje” (Egipcjan), a w. 24 – „dam miecz Mój w rękę jego” (Nabuchodonozora); dodatkowo w w. 24 jest „umocnię ramiona króla Babilonu”

W. 25 zawiera formułę poznania na początku tekstu (to jest rzadkość). Jednak dalej tekst wyjaśnia wszystkie wątpliwości: „gdy dam miecz Mój w rękę króla Babilonu”; „I wyciągnie go ku ziemi egipskiej” W w. 26: „I rozprzszę Egipt w narody i rozrzucę ich w kraje”. Po czym ponownie następuje formuła poznania.

²⁶ תִּקְוֶה – w *Qal* „jęczeć”; תִּקְוֶה – „jęk”, „jęczenie”, por. STRONG, *HP słownik Stronga*, 678.

²⁷ *Infinitivus absolutus* – idiom hebrajski; występuje np. w Rdz 2,17; Wj 15,26; 19,5, także w NT: Mt 6,19.20 („wzbogacać się bogactwem”); Łk 2,8 („czuwać czuwanie nocne”); Łk 6,48 („budować budowlę”). Zjawisko to bardzo często występuje w Septuagincie, która ma tendencję do kalkowania z hebrajskiego; nierzadko pojawia się też w NT, por. R. MEYNET, „Binarność, podstawowa cecha języka biblijnego”, *Język Biblii a język współczesny. Praca zbiorowa* (Kraków 2006) 11–22, 12.

Struktura odgórna wskazuje na 2 tematy. Pierwszy to: „ramię faraona, króla Egiptu, złamałem” (w. 21b) oraz „I złamię ramiona faraona” (w. 24b). Natomiast drugi zawiera: „I rozprósze Egipcjan w narody i rozrzucę ich w kraje” (w. 23) i powtórzenie w w. 26.

Na pojedynek między królem Babilonu i królem Egiptu wskazują systemy liczbowe. Termin „faraon” występuje 4 razy, określenie „król Babilonu” (określenia antytetyczne) – 3 razy (razem 7 razy). Cztery razy pojawia się termin „złamane” (ramię, ramiona, dotyczy faraona) i cztery razy termin „mocne”. Trzy razy dotyczy ramienia króla Babilonu i jeden raz ramienia faraona (żeby go nie wzmocnić, dlatego nie będzie udzielona pomoc lekarska). „Mocne” i „złamane” to pojęcia antytetyczne, występują 8 razy.

4.4. Czwarta wyrocznia (Ez 31,1-18)

W tej wyroczni są 3 struktury oddolne Ez 31: 1) 2b-9, 2) 10-14, 3) 15-18. Człony centralne struktur w analizie oddolnej znakomicie korespondują ze strukturą z analizy odgórnej.

Człony centralne analizy oddolnej w pierwszej strukturze zawierają: „i wydłużyły się konary jego z wód licznych, aby wyciągnąć go. W gałęziach jego gnieździły się wszelkie ptaki nieba” (ww. 5c.6a).

Natomiast pierwszy człon struktury w analizie odgórnej ma pytanie: „Do kogo jesteś podobny w wielkości twojej?” (w. 2c). Wcześniej (początek w. 2ab) jest: „Synu człowieczy, powiedz do faraona, króla Egiptu i do tłumu jego”. Kolejne wersy (ww. 3.4a) podają: „Oto Asyria, cedr na Libanie, piękna gałąź i las dający cień i wysokiego wzrostu. I między gąszczem gałązek był wierzchołek jego. Wody uczyniły wielkim go”. Dlatego „wydłużyły się konary jego z wód licznych” i „w gałęziach jego gnieździły się wszelkie ptaki nieba”. Dalej w w. 5 jest opis skutków idealnych warunków: „Dlatego wzrastała wysokość jego od wszystkich drzew polnych. I mnożyły się gałęzie jego”

Jednak nadzwyczajny wzrost cedru był powodem pychy. W. 10 zawiera uzasadnienie decyzji Boga: „Dlatego tak mówi Pan, JHWH: Z powodu którego wywyższyłeś się we wzroście, i umieścił wierzchołek jego w stronę tego, co pomiędzy gąszczem gałązek, i wywyższyło się serce jego z powodu wysokości swej” To wyrażenie: „umieścił wierzchołek jego w stronę tego, co pomiędzy gąszczem gałązek” brzmi bardzo łagodnie, ale oznacza, że cedr kierował swój wierzchołek ku niebu, chciał być jak Bóg. Dlatego decyzja Boga mogła być tylko jedna: „Wygnałem go” (w. 11c). Jest to jedyna ingerencja Boga w tej wyroczni. Termin גֵרַשְׁתִּיָּהוּ – *gerastihu*, „wygnałem go”, ma rdzeń גרש. A.S. Jasiński wskazuje, że ten rdzeń występuje w opisie wygnania człowieka z raju (Rdz 3,24). Oznacza definitywne odwołanie kogoś, kto wiecznie będzie obdarty z obecnych profitów. Taka przyszłość miała być udziałem króla Egiptu²⁸. W reakcji na przyzwolenie Boże dalszego zniszczenia dokonały inne ludy: „I ścięli go obcy, okrutne narody i wyrwali go” (w. 12).

²⁸ Por. JASIŃSKI, *Księga proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 31–35*, 59.

To drugi człon struktury z analizy odgórnej. Człon w analizie oddolnej mają umieszczony rozszerzony opis: „Na górach i we wszystkich dolinach opadły gałęzie jego. I zostały złamane konary jego we wszystkich korytach rzek ziemi” (w. 12cd).

Trzecia struktura analizy oddolnej ma w członach centralnych: „żebym strącił go do Szeolu, schodzących do dołu. I ucieszyły się w krainie podziemnej wszystkie drzewa Edenu” (w. 16bc).

Natomiast trzeci człon struktury odgórnej ponownie stawia pytanie: „Do kogo byłeś podobny w ten sposób w chwale i wielkości w drzewach Edenu?” (w. 18).

Doskonale widać, co się dokonało z cedrem / faraonem. Ostatecznie zejdziesz do krainy podziemnej. Będzie można to wyczytać z treści ostatniej wyroczni.

4.5. Piąta wyrocznia (Ez 32,1-16)

Wyrocznia ma 6 struktur wynikających z analizy oddolnej. Człon centralne struktur dobrze streszczają treść wyroczni. Pierwsza struktura zawiera tekst Ez 32,1-2b. Zaczyna się od w. 2b: „podnieś lament na faraona, króla Egiptu”; człon w w. 2de: „Lwiątko narodów byłeś zgubione. A ty jak potwór morski w wodach”. Słowa oczywiście skierowane były do faraona. Jego władza zapowiadała się znakomicie. Widziano w nim władcę wielu narodów. Jednak okazał się „potworem w wodach”, który „mącił wodę łapami swoimi i burzył rzeki” (w. 2g).

Kolejna struktura zawiera ww. 3-8. Człon centralne to ww. 5b.6a: „i napełnię doliny padliną twoją. I nawodnię ziemię wylaniem twoim z krwi twojej w stronę gór” Oczywiście wcześniej Bóg zapowiedział swoją interwencję: „Rozciągnę nad tobą sieć Moją z powodu zgromadzenia narodów licznych i wyciągną ciebie w sieci Mojej” (w. 3bc). Potwór miał zostać wyciągnięty z wody i rzucony na ziemię. Miał zostać mieszkaniem i pokarmem dla „ptactwa nieba”. Jego ciało miało być umieszczone na górach, a doliny napełnione padliną jego (w. 5)²⁹.

Druga część struktury także dotyczy zniszczenia, ale w zupełnie innych obszarach; w. 7: „I zakryję, aby zgasić ciebie, niebo i zaciemnię gwiazdy ich. Słońce w chmurze zasłonię mu i księżyc nie rozjaśni światła swego”. „Niebo”, „gwiazdy” („obszar” i „wojsko/mieszkańcy”), „słońce”, „księżyc” („dzień” i „noc”) to specyficzne hebrajskie określenia, które oznaczają „wszędzie” i „wszystko” oraz „zawsze” W. 8 kontynuuje opis zniszczenia, ale też podaje powód: „Całą światłość światła na niebie zaciemnię ich z powodu ciebie. I sprowadzę ciemność na ziemię twoją”.

Kolejna struktura (Ez 32,9-10) zawiera w członie centralnym: „I przerażę z powodu ciebie narody liczne” (w. 9d). Powodem zniszczenia jest faraon, jednak destrukcja nie

²⁹ „Ptactwo nieba” – idiom hebrajski, podobnie jak „ryby rzek”, „zwierzęta ziemi”. Od razu wiadomo, w jakich obszarach te zwierzęta się poruszają. „Mieszkanie” i „pokarm” – zewnątrz i wewnątrz, paralelizm antyetyczny, oznacza „wszędzie” „Ciało” i „padlina”, żywe i nieżywe, całość jestestwa potwora będzie „rozrzucona” „na górach” i „dolinach”, oznacza wszędzie.

będzie ograniczona do ziemi Egiptu. Będzie miała konsekwencje znacznie dalej wśród „narodów licznych”

W. 9 wcześniej wskazuje, że: „zirytuje serce narodów licznych, aby sprowadzić Mi rozbicie twoje z powodu narodów na ziemiach, których nie znasz ich, a królowie ich osłupieją ze strachu” (w. 9abcd). Zatem nieznanie ludy dokonają zniszczenia Egiptu. W. 10 zapowiada przerażenie wśród obcych w dniu upadku faraona: „Przerażenie, gdy wywijać będę mieczem Moim przed obliczem ich, zadrzą ciągle na nowo, każdy dla życia swego w dniu upadku twojego”

Kolejna struktura (Ez 32,11b-14) ma w członie centralnym: „i wytępię całe bydlę jego z nad wód obfitych” (w. 13a). W określeniu: „wody obfite” nie ma żadnej przesady. Trzeba pamiętać, że Egipt był nazywany „darem Nilu” To najdłuższa rzeka świata (choć niektórzy uważają, że Amazonka). Ma 6650 km długości³⁰. Co roku rzeka wylewała, nawadniając i nawożąc liczne pola uprawne. Egipt miał doskonałe warunki do wzrostu roślin, a one były pożywieniem dla ludzi i zwierząt. To wszystko było darem Boga dla Egiptu. Niestety, z powodu pychy faraona zostanie mu to odebrane.

Dalsza część w. 13 pokazuje skutki utracenia „wód obfitych”: „I nie zmaci ich noga ludzka więcej i kopyta bydła nie zmacą ich”. Jednak wcześniej w Ez 11,12, jest zapowiedź, kto będzie egzekutorem w Egipcie: „Miecz króla Babilonu sprowadzę tobie. Z powodu mieczów bohaterów wybiję tłum twój, okrutne narody, wszystkich ich. I zniszczą pychę Egiptu i zostanie zniszczony cały tłum jego”

Kolejna struktura (w. 15) wskazuje na skutki: „Gdy uczynię ziemię egipską pustkowieciem, a spustoszona będzie ziemia z tego, co wypełnia ją, gdy wybiję wszystkich mieszkających na niej i poznają, że Ja jestem JHWH”

Nie pozostaje nic innego, jak tylko podnieść płacz (w. 16). To ostatnia struktura (w. 16): „Lamentacja (jest) to; i będą lamentować nią (lamentacją) córki narodów; będą lamentować nią (lamentacją) z powodu Egiptu i z powodu całego mnóstwa, będą lamentować nią (lamentacją), wyrocznia Pana, Jahwe” (rdzeń יָדָה występujący w terminie „lamentacja” jest obecny w w. 16 aż 4 razy³¹). Jednocześnie termin „lamentacja” jest inkluzją spinającą całą wyrocznię. Występuje zaraz na początku tekstu: „podnieś lament na faraona, króla Egiptu” (w. 2b).

4.6. Szósta wyrocznia (Ez 32,17-32)

W wyroczni jest 9 struktur, gdzie zmieniają się nazwy państw/ludów. Treść wyroczni zaczyna się w w. 18: „Synu człowieczy, lamentuj z powodu tłumy Egiptu i strąć go, jego i córki narodów potężnych do krainy podziemi, schodzących (do) dołu”. Bohaterem tej

³⁰ C. G. SMITH, „Nile River | Delta, Map, Basin, Length, Facts, Definition, Map, History, & Location | Britannica” <https://www.britannica.com/place/Nile-River> [październik 1, 2022].

³¹ Nie ma w całej Biblii Hebrajskiej drugiego takiego wystąpienia, por. JASIŃSKI, *Księga proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 31–35*, 129.

mowy jest Egipt. Pierwsza struktura, która go dotyczy (Ez 32,1-2b), ma człon centralny: „Pośród przebitych mieczem padną” (w. 20a).

Kolejna struktura (Ez 32,22-23b) dotyczy Asyrii: „Tam jest Asyria i całe zgromadzenie jej” (w. 22a). W członach centralnych (w. 23ab) jest informacja: „której były dane groby jej w najgłębszym dole. I było zgromadzenie jej wokół grobu jej”. Jest ona wyróżniona „najgłębszym dołem”

Następna struktura (Ez 32,24b-25) skierowana jest do Elamu: „Tam jest Elam i cały tłum jego wokół grobu jego” (w. 24a). Człon centralny (w. 25ab) zawiera treść: „Wśród przebitych dali spoczynek jemu z całym tłumem jego. Wokół niego, grobów jego, wszystkich ich, nieobrzezani”. „Przebici” i „nieobrzezani” są w centrum Elamu.

Meszek i Tubal są tematem następnej struktury (Ez 32,26). Początek to: „Tam jest Meszek, Tubal i cały tłum jego” (w. 26a). Człon centralny zawiera słowa: „Wokół niego grobów jego wszystkich ich, nieobrzezani, przebici mieczem” (w. 26b). „Nieobrzezani, przebici mieczem” nie są im przypisane.

Struktura w w. 27 zawiera temat „bohaterów”: „I nie położyli bohaterów poległych z nieobrzezanymi” (człon A). Paralelny człon (A') zawiera treść: „ponieważ prerażenie bohaterów było na ziemi żyjących” Człon B i B' mówią o broni i grzechach: „którzy zstąpili do Szeolu z bronią wojenną swoją” oraz „i były ich grzechy na kościach ich” Człon centralny (C) zawiera: „I położyli miecze ich pod głowy ich”

To jest jedyna grupa, która nie jest przebita mieczem i nie jest położona pośród nieobrzezanych. Nie da się „bohaterów” przypisać do jakiegoś terytorium ani do języka. Jest to jakaś grupa ludzi, którzy świadomie (bądź nie) współpracowali z Bogiem Izraela w realizacji Jego planów³².

W w. 28 jest kolejna struktura dotycząca Egiptu. „A ty pośród nieobrzezanych będziesz zesłany i będziesz leżał obok przebitych mieczem” Wyrażeniem „A ty” zwraca się Bóg do faraona. On jest symbolem całego Egiptu.

Struktura zawarta w ww. 30-31 dotyczy „Książąt północy” i „Sydończyków” Człon centralny (ww. 30d.31ab) zawiera słowa: „i znoszą hańbę swoją obok zstępujących do dołu. Ich ujrzy faraon i pocieszy się z powodu całego tłumego jego” Król Egiptu będzie pocieszony, że nie tylko on jest „przebity mieczem i całe wojsko jego”. Nie sam schodzi do Szeolu.

Wyrocznię kończy ostatnia struktura, w której znowu pojawia się temat Egiptu. Faraon albo Egipt jest wzmiankowany 5 razy w ww. 18.28.31ac.32. To jest negatywny bohater tej ostatniej wyroczni; zupełne przeciwieństwo bohaterów, o których mowa w w. 27: „Ponieważ dałem prerażenie Moje na ziemię żyjących i będzie spoczywał wśród nieobrzezanych, przebitych mieczem, faraon i cały tłum jego, wyrocznia Pana, JHWH”

³² Por. JASIŃSKI, *Księga proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 31–35*, 174.

Struktura odgórna także ma przemyślaną kompozycję:

A	JHWH, Egipt	ww. 17-21
B	Asyria	ww. 22-23
B ¹	Elam	ww. 24-25
B ²	Meszek, Tubal	w. 26
C	bohaterowie	w. 27
B ³	(„A ty”) Faraon / Egipt	w. 28
B ⁴	Edom	w. 29
B ⁵	książęta północy i Sydończycy	w. 30
A ¹	JHWH, faraon	ww. 31-32

Inkluzja, która spina wyrocznie, to terminy: JHWH i Egipt/faraon. W członach B i B1 są pojedyncze nazwy własne. W członie B2 są dwie nazwy własne. Schemat jest powtórzony w części drugiej struktury: człon B3 – „A ty” (chodzi o faraona), B4 – Edom, B5 – książęta północy i Sydończycy (nazwa własna i wyrażenie „książęta północy”). W centrum (C) są bohaterowie.

Systemy liczbowe:

- do Szeolu schodzi 7 państw/narodów, (Egipt, Asyria, Elam, Meszek, Tubal, Edom i Sydon);
- termin „przerażenie” występuje 7 razy;
- termin „miecz” pojawia się 14 razy (czyli 2×7).

5. Wnioski

1. Wyrocznie przeciw Egiptowi są przemyślaną kompozycją. Zawiera ona inkluzję, która spina całość prorocत्व przeciw Egiptowi. W pierwszej i ostatniej mowie są systemy liczbowe podwójnej siódemki. Pierwsze wyrocznie, które rozpoczynają dwa systemy (1. i 4. wyrocznia), są przedstawieniem faraona, który chce być jak Bóg. Król Egiptu grzeszy pychą, gdyż jest tylko człowiekiem.
2. Ponadto Egipcjanie czczą różne bóstwa. Wymienionych jest siedem miast egipskich, które były centrami kultu bałwochwalczego.
3. Nadto Egipt był dla Izraela „podporą trzciniową”, czyli kruchą. Na dodatek ranił cały Izrael, gdy ten zwrócił się do niego o pomoc.
4. Bóg obiecuje destrukcję Egiptu, gdyż to państwo było największym zagrożeniem dla Izraela. Bóg w Księdze Ezechiela troszczy się o naród wybrany. W rozdziałach od 5. do 24. są wyrocznie przeciw Izraelowi, któremu prorok wypomina idolatrię oraz brak wierności przymierzemu zawartemu na Synaju. Dlatego Bóg

usuwa wszelkie przeszkody, które Izraelitom nie pozwalają pokładać ufności w Bogu, z którym zawarli przymierze.

5. Oracje przeciw Egipcjom są skomponowane w strukturach. Stąd zachodzi potrzeba prowadzenia dalszych badań nad Księgą Ezechiela metodą retoryki hebrajskiej, by sprawdzić, czy jest to wyjątek, czy reguła.

References:

- Bosak, P. C., *Leksykon wszystkich miejsc biblijnych* (Kraków 2016).
- Bosowski, J., „Gli oracoli di distruzione contro l’Egitto Ez 29–32 alla luce della retorica ebraica”, *Studi del settimo convegno RBS* (ed. F. Graziano – R. Meynet – B. Wittek; International Studies on Biblical & Semitic Rhetoric; Leuven – Paris – Bristol [CT] 2021) XXX 81–100, <http://www.jstor.org/stable/j.ctv1q26zkc.8>.
- Bosowski, J., „Wyrocznie przeciw Egipcjom (Ez 29–32) przez pryzmat retoryki hebrajskiej”, *Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Biblistów Polskich* 19 (2022) 459–469.
- Bosowski, J., *Wyrocznie przeciw Egipcjom Ez 29–32 w świetle retoryki hebrajskiej* (Opole 2019).
- Cylkow, I. (ed.), *Księga Ezechiela* (Kraków 2010).
- Czerski, J., *Apokalipsa Świętego Jana: wstęp i komentarz. Cz. 1. Ap 1–3* (Opole 2018).
- Czerski, J., „Hebrajska retoryka biblijna”, *Izrael i Biblia Hebrajska w Nowym Testamencie* (ed. K. Ziaja; Sympozja 53; Opole 2003) 9–17.
- Edycja Świętego Pawła, *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu: najnowszy przekład z języków oryginalnych z komentarzem* (Biblia dla Rodziny; Częstochowa 2013).
- Jasiński, A. S., *Księga Proroka Ezechiela. Nowy Komentarz. Ez 16–20* (Opole 2018) V.
- Jasiński, A. S., *Księga Proroka Ezechiela. Nowy Komentarz. Ez 26–30* (Opole 2019) VII.
- Jasiński, A. S., *Księga Proroka Ezechiela. Nowy Komentarz. Ez 31–35* (Opole 2020) VIII.
- Klugman, A., *Nowy słownik polsko-hebrajski, hebrajsko-polski* (Warszawa 1993).
- Koehler L. – Baumgartner W.– Stamm J. J., *Wielki słownik hebrajsko-polski i aramejsko-polski Starego Testamentu* (ed. P. Dec; Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa 2013) I.
- Meynet, R., „Binarność, podstawowa cecha języka biblijnego”, *Język Biblii a język współczesny. Praca zbiorowa* (Kraków 2006) 11–22.
- Meynet, R., „Terminologia specjalistyczna” (2021) https://www.retoricabiblicaesemitica.org/wp-content/uploads/2021/06/4_Terminology_Polski_21.05.18.pdf.
- Rumianek, R., „Księga Ezechiela”, *Prorocy. Hebrajsko-polski Stary Testament. Przekład interlinearny z kodami gramatycznymi, transliteracją i indeksem słów hebrajskich* (ed. A. Kuśmirek; Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa 2008).
- Smith, C. G., „Nile River | Delta, Map, Basin, Length, Facts, Definition, Map, History, & Location | Britannica” <https://www.britannica.com/place/Nile-River> [październik 1, 2022].
- Strong, J., *Hebrajsko-polski i aramejsko-polski słownik Stronga z lokalizacją słów hebrajskich i aramejskich oraz kodami Baumgartnera* (Prymasowska Seria Biblijna; Warszawa 2017).